

1. ಪರಿಚಯ

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ದೂರದೃಷ್ಟಿತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಮೂಲಕ ಬಲಿಷ್ಠ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ವಿಶಾಲ ಕರ್ನಾಟಕವು ರಚನೆಯಾದ ನಂತರ ರಾಜ್ಯವು ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಆಚರಣೆಯ ಸುಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಒಂದು ಹೊಸ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಭಾಗಿದಾರರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 1000 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳ ಕುರಿತು ಈ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಮಾನದಂಡಗಳು, ಘಟಕವೆಚ್ಚಗಳು, ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಣೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1.1 ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದ ವಿಶೇಷ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಜನಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವುದು
- ಭೂ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದಾಗಿದೆ.
- ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಸೌಲಭ್ಯ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ
- ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಸಗಿಸುವುದು
- ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಜನರಿಗೆ ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು
- ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು

1.2. ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಯ್ಕೆ:

ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಕಡಿಮೆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಗರಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸೇರ್ಪಡೆಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ 1000 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವುದು.

1.3. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ:

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರವು ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

- ಈಗಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು, ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ದಂಡಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಈಡೇರಿಸುವುದು.
- ಗ್ರಾಮದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚುವರಿ/ಪೂರಕವಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿನ ಅಂತರಗಳನ್ನು ತುಂಬುವುದು.
- ಯೋಜನೆಯ ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಭಾಗಿದಾರರು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯಗಳ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಒಗ್ಗೂಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.

1.4. ಯೋಜನಾ ಅನುದಾನ:

ಸರಾಸರಿ ಸುಮಾರು 700-750 ಕುಟುಂಬಗಳಿರುವ ಮಧ್ಯಮ ಗಾತ್ರದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತವು ಅನುಬಂಧ-1 ರಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ ಸುಮಾರು ರೂ. 3.29 ಕೋಟಿಗಳಾಗಬಹುದು. ಗ್ರಾಮದ ಗಾತ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಮಟ್ಟದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ವೆಚ್ಚವು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮವಾರು ಮತ್ತು

ಚಟುವಟಿಕೆವಾರು ಅನುದಾನದ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು 'ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ' ತಯಾರಿಕೆಯ ನಂತರ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದು. ಸರಾಸರಿ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ. 3.29 ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯಗಳ ಹಾಲಿ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ರೂ. 2.29 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಸುಪರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ನಿಧಿಯಿಂದ ಉಳಿದ ಸುಮಾರು ರೂ. 1.00 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುವುದು.

2. ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವುದು:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಹುತೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಲಕ್ಷಣಗಳೆಂದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಾಸದ ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯೋಳಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ ಪರಿಸರಗಳು. ಸಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯಂತ ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳ ಮೊತ್ತವು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿನ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಗೊಳಿಸಿವೆ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಕೋರುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಲು ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿನ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಭೂತ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸುಪರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆ. ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ಹೊಂದಿರುವ ಸೇವಾ ಮಾನದಂಡಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.

2.1. ಗ್ರಾಮಗಳ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು:

ಗ್ರಾಮಗಳ ಆಂತರಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂದಲನೆ ಆದ್ಯತೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಹೊಸಬಡಾವಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗಮನ ನೀಡಬೇಕು ಗ್ರಾಮದ ಒಳಭಾಗದ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವಾಗ ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಹರಿಸಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.

ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ಗ್ರಾಮದ ಸಮಗ್ರ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು. ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರುವ ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರತಕ್ಕದ್ದು.

- ರಸ್ತೆಯ ಉದ್ದ ಅಗಲ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು.
- ಯಾವುದೇ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ 4 ರಿಂದ 10 ಮನೆಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಬೀದಿಯನ್ನು ಸಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು .
- ರಸ್ತೆಯು ಕಿರಿದಾಗಿದ್ದು, ಯಂತ್ರದ ಮೂಲಕ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ ಇದ್ದ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚಪ್ಪಡಿ/ಸೀಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದು.
- ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಎನ್.ಆರ್.ಆರ್.ಡಿ.ಎ ಮತ್ತು ಕೆ.ಆರ್.ಆರ್.ಡಿ.ಎ ಇಂದ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ಹಾಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿವರಣೆಯಂತೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲಾದ ಬೀದಿಯ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಕನಿಷ್ಠ 10 ವರ್ಷಗಳ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು.
- ಯೋಜನೆಯ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ಕಾರ್ಯಪಾಲಕ ಇಂಜಿನಿಯರವರು ದೃಢೀಕರಿಸುವುದು.
- ಯೋಜನೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸುವುದು.
 - ಹಾಲಿ ಇರುವ ಮಣ್ಣಿನ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು
 - ಹಾಲಿ ಇರುವ ಜಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು
 - ಹಾಲಿ ಇರುವ ಡಾಂಬರ್ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು
 - ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕಲ್ಲು ಚಪ್ಪಡಿ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು

2.2. ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಾಗಶಃ ಬಾಕ್ಸ್ ಚರಂಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಚ್ಚವಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬಾಕ್ಸ್ ಚರಂಡಿಯನ್ನು ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವು ಸಹ ವೆಚ್ಚವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಸುರಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ಹರಡುವಿಕೆಗೂ ಸಹ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘ ಅವಧಿಗೆ ಬಾಳಿಕೆ ಬರುವಂತಹ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಮಳೆ ನೀರು ಹಾಗೂ ಬಚ್ಚಲು ನೀರನ್ನು ಊರ ಹೊರಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಮಾದರಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ U ಆಕಾರದ ಸರಳರಹಿತ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಈ ಚರಂಡಿಗಳಿಗೆ ಬಚ್ಚಲು ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಳೆ ನೀರೂ ಸಹ ಇದೇ ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ರಸ್ತೆಗೆ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಹರಿದರೂ ಸಹ ರಸ್ತೆ ಮೇಲ್ಮೈ ಹಾಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ 300 ಮೀಟರ್ ವ್ಯಾಸದ ಆರ್.ಸಿ.ಸಿ. ಹ್ಯೂಮ ಪೈಪುಗಳನ್ನು 30 ಮೀಟರ್ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿ ಈ ಪೈಪುಗಳ ಮೂಲಕ ನೀರಿನ ಮುಖ್ಯ ಕೊಳವೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗಿರುವ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೈಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು. ಒಂದು ಬಾರಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಚರಂಡಿ ಹಾಗೂ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ ಮೇಲ್ಮೈ ಒದಗಿಸಿದ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಅಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮುಖ್ಯ ಕೊಳವೆಯನ್ನು ಚರಂಡಿಯ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಆಳದಲ್ಲಿ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಅಡಕಗೊಳಿಸಬೇಕು. ವಿನ್ಯಾಸ ಹಾಗೂ ಅಂದಾಜುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ಕೈಪಿಡಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಈಗಾಗಲೇ ಚರಂಡಿಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದುರಸ್ತಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚರಂಡಿಯಿದ್ದು ಉಳಿದ ಭಾಗಕ್ಕೂ ಅದೇ ತರಹದ ಚರಂಡಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಹೊಸದಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ವಿನ್ಯಾಸದಂತೆ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ-1 ರಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾರ6.1 ಹಾಗೂ 6.2 ರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 50.00 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮೊತ್ತವು ಗ್ರಾಮದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ, ರಸ್ತೆಗಳ ಅಗಲ ಹಾಗೂ ಒಟ್ಟು ಉದ್ದದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ರಸ್ತೆ, ಚರಂಡಿ, ಬಚ್ಚಲು ನೀರು ಸಾಗಣೆ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕು.

2.3. ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ

ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ 40 ಎಲ್‌ಪಿಸಿಡಿ ಪ್ರಕಾರ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕೊಳವೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ 55 ಎಲ್‌ಪಿಸಿಡಿ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದೆ. 40 ಎಲ್‌ಪಿಸಿಡಿ ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಇರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಕೊಳವೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಾಗ 55 ಎಲ್‌ಪಿಸಿಡಿ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆಗೆ 2001 ರ ಜನಗಣತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ದಶಕಗಳಿಗೆ Projected Population ಪರಿಗಣಿಸಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು. ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಯೋಜನೆವಾರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕತಕ್ಕದ್ದು. ಹಾಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ 2036 ಕ್ಕೆ ಇರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಕೊರತೆ ಇರುವ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು. ಹಾಲಿ ಇರುವ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಚೆಕ್‌ಡ್ಯಾಂ, ನಾಲಾಬದು, ಇಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಹಾಗೂ ಜಲಮೂಲಗಳಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಲಿ ಇರುವ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು, ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಪುರಸ್ಕೃತ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಿಎಸಿ-99, Slipped Back ಯೋಜನೆಗಳ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವಾಗ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳವೆ ನೀರು ಒದಗುವಂತೆ ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಧೋಬಿಫಾಟ್, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ನಾನದ ಮನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಗಳಿಗೆ ನೀರು ಕುಡಿಯಲು ಗ್ರಾಮದ ಆಯ್ದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಯಾವುದೇ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ/ಜಲಮೂಲದಲ್ಲಿ ಗುಣಮಟ್ಟದ ದೋಷವಿದ್ದಲ್ಲಿ (ಪ್ಲೋರೈಡ್, ಖನಿಜಾಂಶ, ಲವಣಾಂಶ ಇತ್ಯಾದಿ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ) ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಶಾಶ್ವತ ಜಲಮೂಲ/ನದಿಮೂಲದಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಈ

ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಲನಿರ್ಮಲ, ಸ್ವಚ್ಛಲಧಾರ, ಉಪಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧನೀರನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

2.4. ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಾಣ

ಗ್ರಾಮಗಳ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಗ್ರಾಮಗಳ ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 10 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅನುಕೂಲಕರವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಭೂ ಸ್ವಾಧೀನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ರಾಜೀವ್ ಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಸತಿ ನಿಗಮದ ಮಿಖಾಂತರ ಮನೆ ನಿವೇಶನಗಳಿಗಾಗಿ ಖರೀದಿ/ಭೂಸ್ವಾಧೀನವನ್ನು ಹಾಲಿ ಇರುವ ನಿಯಮಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈ ರೀತಿ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವೆಚ್ಚದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಗ್ರಾಮದ ನಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಲಾಗುವುದು. ಆಶ್ರಯ, ಡಾ.ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಮತ್ತು ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ ಇತ್ಯಾದಿ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನಿವೇಶನ ಹಾಗೂ ಮನೆ ನಿರ್ಮಾಣದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುದಾನದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು. ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನ ರಹಿತ ಮತ್ತು ಮನೆ ರಹಿತ ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಮತ್ತು ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಾಗ ಮುಂದಿನ 10 ವರ್ಷಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಗುರುತಿಸಿದ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು.
- ಬೇಕಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಭೂಮಿಗಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಜಾಗವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲದ ಕಡೆ ಜಮೀನನ್ನು ಖರೀದಿ ಮಾಡಲು ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಮೊತ್ತದ ಬಗ್ಗೆ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು.
- ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜಮೀನಿನ ಕಾಂಟೂರು ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ನುರಿತ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಯಿಂದ ಬಡಾವಣೆ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸುವುದು.
- ಕೃಷಿಯೇತರ ಜಮೀನಿಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ವಿವಿಧ ಸೈಜಿನ ಸೈಟುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲು ತಗಲಬಹುದಾದ ವೆಚ್ಚದ ಅಂದಾಜು.
- ಸೈಟು ಮಾಡುವಾಗ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಜಾಗವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸುವುದು.
- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಮೊತ್ತದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು.
- ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಾದ ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ ಯೋಜನೆ, ಆಶ್ರಯ, ಅಂಬೇಡ್ಕರ್, ವೃತ್ತಿ ಆಧಾರದ ವಸತಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರುವ ನಿವೇಶನ ರಹಿತರಿಗೆ ಲೇಔಟ್ ಮಾಡಿದ ಸೈಟು ಖರೀದಿಸಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಬೇಕಾಗುವ ಹಣವನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಮೂಲಕ ಸಾಲದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಿಂಕೇಜ್ ಮಾಡುವುದು. ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಪಟ್ಟಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ನಿವೇಶನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಬಹುದು.
- ಆಯಾ ಗ್ರಾಮದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಲಿಂಕೇಜ್ ಮಾಡಿಸುವುದು.
- ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವಾಗ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಮರುಪಾವತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ನೀಡಬಹುದಾದ ಮೊತ್ತ ಆದಾರವಾಗಿ ಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಬಡಾವಣೆಗೆ ರಾಜೀವ್‌ಗಾಂಧಿ ವಸತಿ ನಿಗಮದವರಿಂದ ಕೆ.ಪಿ.ಟಿ.ಸಿ.ಎಲ್. ಸಹಾಯದಿಂದ ವಿದ್ಯುತ್ ಕಂಬಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು. ಅವಶ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಬೀದಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.

- ನಿವೇಶನದ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡುವಾಗ ನಿವೇಶನಕ್ಕೆ ತಗುಲಿದ ಸರಿಯಾದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಲಾಭನಷ್ಟವಿಲ್ಲದೆ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಮನೆಗಳಿಗೆ ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಮನೆಗಳನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಯೇ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಇಚ್ಛೆಪಟ್ಟಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯ/ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.

2.5. ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ

ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ವಾಸದ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಬಡತನ ರೇಖೆಯ ಕೆಳಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಭಾಗ್ಯಜ್ಯೋತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ನೆರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬೀದಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮನೆಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ವಿದ್ಯುತ್ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ರಾಜೀವ್‌ಗಾಂಧಿ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಣ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರಲಾಗಿದೆ. ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- ವಿದ್ಯುತ್ ರಹಿತ/ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿನ ವಿದ್ಯುತ್ ರಹಿತ ನಿವಾಸಿಗಳ ವಸತಿಗೆ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಣ ನೀಡುವುದು.
- ಈಗಾಗಲೇ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಹಳ್ಳಿಗಳ/ ವಸತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವಿತರಣಾ ಪರಿವರ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿದ್ದು ಇದುವರೆಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸತಿಗಳಿಗೂ ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ ಯೋಜನೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಶೇ 100ರಷ್ಟು ಬಂಡವಾಳಕ್ಕೆ ಸಬ್ಸಿಡಿ ನೀಡಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲೆ ಇರುವ ವಸತಿಗಳಿಗೂ ಸಹ ಸಬ್ಸಿಡಿ ಇಲ್ಲದೇ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯೋಜನೆಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲದೇ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

- ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು
- ಶಿಕ್ಷಣ ಹಾಗೂ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ

ಇದರಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಆಗುವುದಲ್ಲದೇ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆಯ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರಕವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡೆಯಲೂ ಸಹ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡದ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಾರ್ಗಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಕಡಿಮೆ ಒತ್ತಡದ ವಿದ್ಯುತ್ ಮಾರ್ಗಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
- ಹೊಸ ವಿದ್ಯುತ್ ಪರಿವರ್ತಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಉಪಗ್ರಾಮಗಳ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಣ
- ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಕೆಳಗಿರುವ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಕರಣ
- ಬಡತನ ರೇಖೆಗಿಂತ ಮೇಲಿರುವ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ರೂಪುರೇಷೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಗತಿ ಪೂರ್ವಕವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ತರಲು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯದಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗಿರುವ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಜನರ ಆಶೋತ್ತರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದರಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯು ಸಹಾಯಕವಾಗುವುದು.

ಪ್ರಸ್ತುತ 2006-07 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ 18 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ 9 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭವನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.

2.6. ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ

ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ವಾಸದ ಮನೆಗಳ ಹೊರಗೆ ಹಾಕಲು ಜನವಸತಿಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮುದಾಯ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ಅಂತಹ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ಲಾಟುಗಳನ್ನು ಹಂಚಬೇಕು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಅನೈರ್ಮಲ್ಯಕರ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯದ ಜಮೀನುಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಅನಾನುಕೂಲತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಹತ್ತಿರ ಖಾಲಿ ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಂದರಲ್ಲಿ ಸಗಣೆ ಮತ್ತು ಕಸದ ರಾಶಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಹಾಗೂ ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಆಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಡಲು ಹಾಗೂ ಈ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಕಸ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಅನುಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಿಶ್ರಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮಿಶ್ರ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪಯೋಗ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಬೇಕು.

- ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ವಾಸಸ್ಥಳಗಳ ಸಮೀಪದಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಿ, ಹೊರವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.
- ಸ್ಥಳ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ವತಿಯಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ನೀಡಲು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯನ್ನು ಕೋರಬೇಕು.
- ಇದಕ್ಕೆ ಭೂಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ವಾರು ಅನುದಾನ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸರ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಗ್ರಾಮದ (ವಾಸಸ್ಥಳಗಳ) ಹೊರವಲಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮೂಹಿಕ ಗೊಬ್ಬರದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಿಶ್ರಗೊಬ್ಬರದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬವೂ ತನ್ನ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಿಶ್ರಗೊಬ್ಬರದ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಆಗಿರುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಈ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಬೇಕು.
- ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯು ಸಾಮೂಹಿಕ ಗೊಬ್ಬರದ ಶೇಖರಣಾ ಸ್ಥಳವಾಗುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಳರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೋಜ್‌ಗಾರ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

2.7. ಶೌಚಾಲಯಗಳು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಅವರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನೊಂದಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೆ ಸುರಕ್ಷಿತ ಮತ್ತು ಸ್ವಚ್ಛ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಯಲಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನಗೊಳಿಸಿ, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ವಂತ ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹೊಂದುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಗುರಿಯನ್ನಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯಲು ಮೊದಲು ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

- ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. (ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು)
- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.
- ಗುರುತಿಸಿರುವ ಈ ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಮತ್ತು ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪಟ್ಟಿ ತಯಾರಿಸಬೇಕು.
- ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಿದ ಎ.ಪಿ.ಎಲ್/ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯತಕ್ಕದ್ದು.
- ಹಿಂದಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಎ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 40 ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮತ್ತು ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 10 ರಷ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು ಮಾತ್ರ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ಎ.ಪಿ.ಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು.
- ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೊರಗಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯ ಆದ್ಯತೆಯ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ.
- ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಈ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬೇಕು.
- ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಡುವ ಎ.ಪಿ.ಎಲ್/ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯದ ಒಟ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಬೇಕಾಗುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- 10. ಪ್ರತಿ ಬಿ.ಪಿ.ಎಲ್. ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಈಗಾಗಲೇ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ರೂ. 1200/- ರಂತೆ ಒಂದು ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಣ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಮುಖಾಂತರ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಅನುದಾನದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

2.8. ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ

ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಎರಡನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳದ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಅಭಾವವಿದ್ದು ಸ್ವಂತ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯದ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾಗುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಕಂಡುಬರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರತಕ್ಕದ್ದು. ಇಂತಹ ಸಮುದಾಯದ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಆಂದೋಲನ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ, ಅನುದಾನದ ಸಮಸ್ಯೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

- ಈ ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವಗಳ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ವ ಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ ನೀರು ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಸಮಿತಿಗಳ ಸಹಕಾರ ಪಡೆದು ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ನಿರ್ಮಿಸಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಡೆಸುವುದು ಸರಿಯಾದ ದಾರಿ.

- ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವ ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯ ಸರ್ಕಾರಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿ, ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಆಯಾ ಕುಟುಂಬಗಳೇ ನಿರ್ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಖಾತರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬಹುದಾಗಿದೆ.
- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಇಂತಹ ಒಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಅನುದಾನದ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ, ಅನುಷ್ಠಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಈ ಹಣವನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು.
- ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸುಲಭ ಶೌಚಾಲಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಜನಪ್ರಿಯವಾದ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಚರಂಡಿಗಳಂತಹ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ನೈರ್ಮಲೀಕರಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ರಸ್ತೆಗಳು ಮತ್ತು ಚರಂಡಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಹಾಗೂ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಹೊರಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದ ನಂತರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ಈ ಷರತ್ತನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಪಾಲಿಸಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಂಚಾಯತಿಯು ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು.

3.1. ಉದ್ದೇಶಗಳು:

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- ನಿರಂತರ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಮಣ್ಣು, ನೀರು, ಸಸ್ಯಹಾರಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ನೀರಾವರಿ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಅತಿವೃಷ್ಟಿ ಅಥವಾ ಅನಾವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ನೆರೆ ಹಾವಳಿ ಅಥವಾ ಕ್ಷಾಮ ಇವುಗಳಿಂದಾಗುವ ತೊಂದರೆಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು. ಕೆರೆ, ನಾಲೆ, ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಅವುಗಳ ಜಲ ಸಂಗ್ರಹಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಆಯಾ ಸ್ಥಳದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಗೃಹ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಳೀಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ

- ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇಂಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
- ವೇಗವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹರಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ವಿವಿಧ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ (ನೀರಾವರಿ/ಗೃಹ/ಕಾರ್ಖಾನೆ ಬಳಕೆ, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಉತ್ಪಾದನೆ) ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ.

3.1.2. ಜಲಾನಯನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡುವ ಆದ್ಯತಾಮಾನದಂಡಗಳು

ಪ್ರತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸುವ ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿ ಜಲಾನಯನಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆ ಮೇಲೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು.

- ವಿವಿಧೋದ್ದೇಶ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಬರುವ ಜಲಾಶಯಗಳು ಹೂಳಿನಿಂದ ತುಂಬುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಹೂಳಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ (ಸಿಲ್ಟ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್) ನದಿ ಕಣಿವೆ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

- ನೆರೆ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ರಸ್ತೆ, ರೈಲು ಮಾರ್ಗ, ಜನಸತಿಗಳು ತೊಂದರೆಗೆ ಈಡಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಅತಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನೊದಗಿಸುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಆದ್ಯತೆ-ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಯೋಜನೆಗಳು.
- ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಜಲಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನುಗಳ ಲಭ್ಯತೆ, ಅರಣ್ಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಜಲಾನಯನಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಚೌಳು, ಜೊಗು ಹಾಗೂ ಆಮ್ಲೀಯತೆಯ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಈ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವ ಜಲಾನಯನಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಅತಿ ಕೊರಕಲು, ಬೀಳು ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿ ಅರಣ್ಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಕೊರಕಲುಗಳ ಮತ್ತು ಭೂ ಸವಕಳಿಯ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡಲಾಗುವುದು.

3.1.3 ಯೋಜನೆಗಳು

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

- **ಸಮಗ್ರ ಭಂಜರುಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (I.W.D.P)**
- ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ಮಣ್ಣಿನ ಆಳ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಡಿ.ಪಿ.ಎ.ಪಿ/ಬಿ.ಡಿ.ಪಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಇಲ್ಲದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
- **ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆ (N.W.D.P.RA)**
- ಶೇಕಡ 70 ಭಾಗ ಮಳೆ ಆಶ್ರಯದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಲಾನಯನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ 500 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.
- **ಬರಪೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (D.P.A.P) ಮತ್ತು ಮರುಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (DDP)**
- ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಬರಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಹಾಗೂ ಉಷ್ಣವಲಯಗಳ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಲಾನಯನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ 500 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.
- **ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕ್ಷಾರ (Land Reclamation)**
- ವ್ಯವಸಾಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಉಪ್ಪು ಮತ್ತು ಕ್ಷಾರದಿಂದ ಸಮಸ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- **ಸಂಪೂರ್ಣ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೋಜ್ ಗಾರ್ ಯೋಜನೆ (S.G.R.Y) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಉದ್ಯೋಗ ಖಾತ್ರಿ ಯೋಜನೆ (NREGA)**
- ಭೂರಹಿತ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರ ವರ್ಗದ ಬಡ ಜನರಿಗೆ ವರ್ಷವಿಡೀ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- **ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (W.G.P)**
- ನೆರೆ ಹಾವಳಿಯಿಂದ ರಸ್ತೆ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ ಜನ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು, ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ತೊಂದರೆಗೆ ಈಡಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಘಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

3.1.4. ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

ಮಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದು

ಬೆಳೆಗಳ ಕಟಾವು ಆದ ನಂತರ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಮಳೆಯ ನೀರು ಸಾಕಷ್ಟು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗುವಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರಿಮಿ ಕೀಟಗಳ ಮೊಟ್ಟೆಗಳು, ಕೋಶಗಳು ಬಿಸಿಲಿನ ತಾಪಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದು

ಪ್ರತಿ ಹಂಗಾಮಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ 2-3 ಬಾರಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಳೆ ಬಂದಾಗ ನೀರು ದೋಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಮಣ್ಣು ಕೊಚ್ಚಣೆಯನ್ನು ಸಹ ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಣ್ಣ ಬದುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಎರಡು ಸಮಪಾತಳಿ ಬದು/ಹಾಲಿ ಇರುವ ಬದುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಣ್ಣ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ದೋಣೆ ಸಾಲುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಗಿ ಮತ್ತು ನೆಲಗಡಲೆ ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಡಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಎರಡು ಸಾಲು ತೋಗಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಎರಡು ಸಾಲು ತೋಗಿ ಬೆಳೆಯ ಮಧ್ಯೆ ದೋಣೆ ಸಾಲು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಮಳೆ ನೀರು ಹೆಚ್ಚಿನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಲು ಸಹಾಯವಾಗುವುದು.

ಮಲ್ಚಿಂಗ್ (ಆಚ್ಚಾದನೆ)

ಕೂಳೆ, ಪೈರಿನ ಮೋಟೆ, ಕಸಕಡ್ಡಿ, ಒಣಹುಲ್ಲು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ತೇವಾಂಶವು ಆವಿಯಾಗಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು, ಮತ್ತು ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಇಂಗುವಿಕೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ಮಿಶ್ರಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು

ಒಂದೇ ಬೆಳೆಗಿಂತ ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಬರುವುದಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಆಗುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

1. ಶಕ್ತಿಮಾನ್ ಸಜ್ಜೆ ಮತ್ತು ತೋಗರಿ
2. ಶೇಂಗಾ ಮತ್ತು ತೋಗರಿ
3. ರಾಗಿ ಮತ್ತು ತೋಗರಿ
4. ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಅವರೆ

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ/ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಬಳಕೆ

ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಧಾರಾಳ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುವುದಲ್ಲದೆ, ಫಲವತ್ತತೆಯೂ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಬೆಳೆಗಳ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆಗಳ ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಶಕ್ತಿ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ.

3.1.5. ಸಾಗುವಳಿ ಜಮೀನಿನ ಉಪಚಾರ

- ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸ್ವತಂತ್ರ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಮೇಲಿನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಉಪಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ತಿರುವು ಗಾಲುವೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಜಮೀನಿನಿಂದ ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಮಳೆಯ ನೀರು ಪ್ರವೇಶಿಸದಂತೆ ಎಚ್ಚರ ವಹಿಸುವುದು.
- ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರ 40 ರಿಂದ 120 ಹೆ. ವರೆಗೆ ಇರಬೇಕು. (ಒಂದು ತಾಕು)
- ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಇಳುಕಲು ಶೇಕಡ 1 ರಿಂದ 10 ಇರಬೇಕು. (ಅಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಬದುಗೆ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ).
- ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮಣ್ಣಿನ ಆಳ ಕಡಿಮೆ (ಶ್ಯಾಲೋ 7.5 ಸೆಂ.ಮೀ. ನಿಂದ 22.5 ಸೆಂ.ಮೀ) ಅಥವಾ ಮಧ್ಯಮ (ಮೀಡಿಯಂ 22.5 ಸೆಂ.ಮೀ. ನಿಂದ 45 ಸೆಂ.ಮೀ) ಇಲ್ಲವೇ ಹೆಚ್ಚು ಆಳದ ಮಣ್ಣು (ಡೀಪ್, 45 ಸೆಂ.ಮೀ. ನಿಂದ 90 ಸೆಂ.ಮೀ) ಇರಬೇಕು.
- ಜವುಳು ಮತ್ತು ಕ್ಷಾರ ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಕೊರಕಲು ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಬಂಡೆಕಲ್ಲು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆರಿಸಬಾರದು.
- ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ/ಸುಧಾರಿತ ತೋಟದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಆರಿಸಬಾರದು.

ತಿರುವುಗಾಲುವೆ

ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಬಿದ್ದ ಮಳೆಯ ನೀರು ಸಾಗುವಳಿ ಜಮೀನಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಹಾಳು ಮಾಡದಂತೆ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಟ್ರಂಚ್ ತೆಗೆದು ತಿರುವುಗಾಲುವೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. (1 ಘನ ಮೀಟರ್ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಯಲು ದರ 36-00 ರೂಪಾಯಿಗಳು).

ಬದು ಕಾಮಗಾರಿ

750 ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಇಳುಕಲು ಶೇಕಡಾ 8ರ ವರೆಗೆ ಇದ್ದಾಗ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಹಾಗೂ ತೇವಾಂಶ ಹಿಡಿದಿಡಲು ಬದು ಕಾಮಗಾರಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬದುಬಿನ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೇವಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಹೊರ ಹಾಕಲು ಒಂದು ಅಡಿ ಎತ್ತರಿಸಿ ಕೋಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಬದು ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 1,500/- ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಜಗತಿ ಭೂಮಿ (ಬೆಂಚ್ ಟೆರೇಸ್)

ಮಣ್ಣಿನ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಅಂದರೆ ಜಮೀನಿನ ಇಳಿಜಾರು 6ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ 15 ರವರೆಗೆ ಇರುವುದು ಅಂತ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಜವತಿ ಭೂಮಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಇಳಿಜಾರಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಹರಡಿ ಸಮ ಮಾಡುವುದು. 1 ಹೆಕ್ಟೇರ್ಗೆ 12,500 ರೂ.

ನೀರುಗಾಲುವೆ

ಬದುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರನ್ನು ನೀರುಗಾಲುವೆಯ ಮುಖಾಂತರ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಿ, ಸಾಗಿಸಿದ ನೀರನ್ನು ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕೃಷಿಹೊಂಡದಲ್ಲಾಗಲಿ, ನೀರು ಹಿಂಗುಗುಂಡಿಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ, ತೆರೆದ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ ಅಥವಾ ಕೊರಕಲಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಘನ ಮೀಟರ್ ಮಣ್ಣು ತೆಗೆಯಲು 36-00 ರೂ. ದರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿಹೊಂಡ

ಜಮೀನಿನ ಬದುಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ನೀರುಗಾಲುವೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಹರಿದು ಬರುವ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ವಿವಿಧ ಅಳತೆಯ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬೆಳೆಗೆ ಆಪತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಅಳತೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕೃಷಿಹೊಂಡಗಳ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 10,000/- ರೂ. ಗಳಿಂದ 40,000/- ಗಳವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯತಡೆ/ಕತ್ತಾಳೆ ತಡೆ

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿದ್ದು ಕೊರಕಲು ಅಗಲ, ಆಳ ಆಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಸಸ್ಯತಡೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು.

ಹುಲ್ಲು ಹಚ್ಚಿದ ಮಣ್ಣಿನ ತಡೆ

ಕೊರಕಲಿಗೆ ಬರುವ ನೀರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮೂರು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುವ ಕೊರಕಲಿನ ತಳದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ಏರಿ ಹಾಕಿ ಹುಲ್ಲುಹೆಪ್ಪು ಹಚ್ಚುವುದು.

ಕಂಠಿತಡೆ

ಕೊರಕಲಿಗೆ ಬರುವ ನೀರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ 3 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರುವ ಸೌಮ್ಯ ಇಳಿಜಾರಿರುವ ಹಾಗೂ ಕೊರಕಲಿನ ತಳದ ಅಗಲ ಗರಿಷ್ಠ 5 ಮೀ ಇರುವ ಕಡೆ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ತಡೆ

ಕೊರಕಲಿನ ಆಳ 1 ರಿಂದ 1.5 ಮೀಟರಿದ್ದು, ಕೊರಕಲಿಗೆ ಹರಿದು ಬರುವ ನೀರಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ 8 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಕಡೆ ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ತಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು.

ಸಂಕನ್ ಪಾಂಡ್

ಊಳು ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಿದ ಹದಿನೈದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವರೆಗಿನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೀರು ಬರುವ ಕೊರಕಲಿನಲ್ಲಿ ಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೀರು ಶೇಖರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರೈಕೆ, ಸಮೀಪ ಸಸ್ಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ, ಕಾಮಗಾರಿಯ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರದೇಶದ ತೇವಾಂಶ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡುವುದು. (1 ಕಾಮಗಾರಿಗೆ 5,000-00 ದಿಂದ 10,000-00 ರೂಗಳು)

ಜಲ ಮರು ಪೂರಣ ಗುಂಡಿ

ಬಾವಿಗಳಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕೊರಕಲು ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಂಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಇಂಗಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಈ ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 15,000 ದಿಂದ 30,000 ರೂ.ಗಳು.

ನಾಲಾ ರವಿಟ್‌ಮೆಂಟ್

ಹಳ್ಳ/ನಾಲಾ ಹೊರ ತಿರುವುಗಳು ನೀರಿನ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಕೊರೆತಕ್ಕೊಳಗಾಗುವಲ್ಲಿ 0.3 ಮೀಟರ್ ಗಾತ್ರದ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ರವಿಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಮಾಡುವ ಕಾಮಗಾರಿ.

ಗ್ಯಾಬಿಯನ್ ತಡೆ

ಸಡಿಲ ಮಣ್ಣಿರುವ ಕೊರಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಬರೀ ಕಲ್ಲು ತಡೆಗಳು ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೊರಕಲಿಗೆ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುವ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ 15 ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ವರೆಗೆ ಇದ್ದಾಗ ಕೊರಕಲು ಆಳವಾಗಿ, ಅಗಲವಾಗಿ ಜಮೀನನ್ನು ಅಕ್ರಮಿಸುವುದನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು, ಹೊಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹಾಗೂ ಕೊರಕಲಿನ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಕಡೆಮೆ ಮಾಡಿ ಸಸ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ತಡೆಗೆ ತಂಜಿಜಾಳಿಗೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿ.

ಮಿನಿ ಪರ್ಕುಲೇಷನ್ ಟ್ಯಾಂಕ್ (ಎಂ.ಪಿ.ಟಿ)

5-20 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುವ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ಮಾಡಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೊರಕಲು/ಹಳ್ಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸಾಗುವಳಿಗೆ

ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಜಮೀನು ಮತ್ತು ಕೊರಕಲುಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ಕಾಮಗಾರಿ. ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 20 ಸಾವಿರಗಳಿಂದ 60 ಸಾವಿರಗಳು. (ಅಳತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ)

ರಾಕ್‌ಪಿಲ್ಡ್ ಡ್ಯಾಮ್

15-25 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗಳಿಂದ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುವ ಹಳ್ಳವು ತೀವ್ರ ಕೊರಕಲು ಇದ್ದಾಗ, ಕೊರಕಲು ಸೇರುವ ಕಡೆ ಒರಟು ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಬಾಡಿವಾಲ್, ಸೈಡ್‌ವಾಲ್, ಏಪ್ರಾನ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿ. ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 20,000 ದಿಂದ 25,000 ರೂ.

ತಡಅಣೆ

ಇದು ಆಳವಾದ ಹಳ್ಳಗಳಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟುವ ಸಿಮೆಂಟ್ ಗಾರೆಯ ರಚನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಅಳತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ 1,00,000/- ರೂ. ಗಳಿಂದ 2,00,000/- ರೂ.ಗಳು.

ನಾಲಾಬದು

ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯು 750 ಮಿ.ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 80 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗರಿಷ್ಠ 500 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೀರು ಹರಿದು ಬರುವ ಪ್ರದೇಶವಿದ್ದು ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಸ್ಫುಟವಾದ ದಂಡೆಗಳಿರುವ ಹಾಗೂ ವಿಶಾಲ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಸ್ಥಳ ಹೊಂದಿರುವ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಪಾಯ ತೆಗೆದು ಜೇಡಿ ಹಾಕಿ ಮಣ್ಣಿನ ಏರಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಕಡೆ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ರಿವಿಟ್ ಮೆಂಟ್ ಮಾಡಿ ಇನ್ನೊಂದು ಬದಿಗೆ ಹುಲ್ಲುಹೆಪ್ಪು ಹಾಕಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ನೀರು ಕೋಡಿಯ ಮುಖಾಂತರ ಹೊರ ಹರಿಯಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವ ಕಾಮಗಾರಿ ಇದಾಗಿದ್ದು, ಇದರಿಂದ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಾಮಸ್ಥರಿಗೆ ಈ ನೀರನ್ನು ಬಳಸಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡಲಾಗುವುದು. ಒಂದು ನಾಲಾ ಬದು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ 1,00,000 ರೂ.ಗಳಿಂದ 2,00,000 ರೂ.ಗಳು (ಅಳತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ).

ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೆರೆ/ಗೋಕಟ್ಟೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಹಾಲಿ ಇರುವ ಸುಮಾರು 3 ಎಕರೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವುಳ್ಳ ಕೆರೆ/ಗೋಕಟ್ಟೆಗಳು ಹೂಳು ತುಂಬಿದ್ದು, ಈ ಹೂಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲವತ್ತತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಇದನ್ನು ಮತ್ತೆ ರೈತರ ಜಮೀನಿಗೆ ಹಾಕುವುದರಿಂದ ಜಮೀನಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹಾಗೂ ಇಳುವರಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಹೂಳು ತೆಗೆದು ಕೆರೆ/ಗೋಕಟ್ಟೆ ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಿ ಸದುಪಯೋಗ ವಾಗುತ್ತದೆ. 1 ಘನ ಮೀಟರ್ ಹೂಳು ತೆಗೆಯಲು ದರ 36-00 ರೂ.

3.1.6. ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ

ಅಲ್ಪ ಫಲವತ್ತತೆಯ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೇ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳ ಜೊತೆ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತ ಮತ್ತು ಲಾಭದಾಯಕ. ಬಹು ವಾರ್ಷಿಕ ಮರ ಗಿಡಗಳು ಆಳವಾದ ಬೇರುಳ್ಳದಾಗಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚು ಆಳದಲ್ಲಿರುವ ತೇವ ಹಾಗೂ ಪೋಷಕಂಶಗಳ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಕೊಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಆ ಮರಗಿಡಗಳು ಮಳೆಯ ವೈಪರೀತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲವು.

ಅತಿಯಾದ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯು ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಧಾನ್ಯ, ಬೆಳೆಗಳು ಅಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತಂದೊಡ್ಡಿದೆ. ಪರ್ಯಾಯ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ನೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳದೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಸುಧಾರಿತ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಸದುಪಯೋಗ ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮಾಡಿ

ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಫಸಲನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಕೃಷಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಒಟ್ಟು ಸಾಗುವಳಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ. 13ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳು ರಾಜ್ಯ ಸಮಸ್ತ ಕೃಷಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ದೊರಕುವ ಒಟ್ಟು ಆದಾಯದ ಶೇ. 40 ರಷ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿಷಯವು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗಿಂತ ಲಾಭದಾಯಕವೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬೆಡಿಕೆ ಇರುವ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ ಮಾವು, ಸಪೋಟ, ಹುಣಸೆ, ಹಲಸು, ಜಂಬು ನೇರಳೆ, ಸೀತಾಫಲ ಹಾಗೂ ಈ ಬೆಳೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿ ಎಕರೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸೀತಾಫಲ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಕರಿಬೇವು, ಲಿಂಬೆ, ಚಕ್ಕೋತ, ಅಂಜೂರ, ನೆಲ್ಲಿ, ಪರಂಗಿ, ನುಗ್ಗೆ, ಚಕ್ರಮುನಿ, ಜಾಯಿಕಾಯಿ, ಚಕ್ಕೆ, ಲವಂಗ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ರೈತನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗುವ ಜೊತೆಗೆ ರೈತನ ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಮತೋಲನ ಆಹಾರ ತತ್ವವನ್ನು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿ ಕೊಂಡಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಶೀಖರಿಸಿಟ್ಟ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಹಣ್ಣಿನ ತೋಟಗಳಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ವಿವಿಧ ತರಕಾರಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ಸಹ ಬೆಳೆದು ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಹ ತರಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

3.1.7. ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಅರಣ್ಯ

ಋಷಿ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಸ್ಥಳೀಯ ಉರುವಲು ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಅರಣ್ಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಆ ಗ್ರಾಮದ ರೈತರ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೈತರ ಬೇಡಿಕೆಯಾದ ತೇಗ, ಹುಣಸೆ, ಸಿಲ್ವರ್, ವೋಕ್, ಹೊಂಗಿ, ಸರ್ವೆ ಜಾತಿಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

3.1.8. ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ

ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಮಗ್ರ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಹುಲ್ಲಿನ ತುಂಡುಗಳು ಮತ್ತು ಬೀಜಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಪಶುಸಂಗೋಪನಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಜಾನುವಾರುಗಳ ರೋಗಗಳು ಹರಡುವ ಮುನ್ನ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಪಶು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲಾಗುವುದು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕೃಷಿ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗುವುದು. ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ 6,000/- ರೂ. ಗಳಂತೆ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

3.2. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

ಉದ್ದೇಶ: ಗ್ರಾಮದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಗಣನೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಭೂಮಿ ಹಾಗೂ ನೀರಿನ ಸದ್ಬಳಕೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ರೈತರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಳದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.

ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ: ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನೆ ತಂತ್ರವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಅಗತ್ಯ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು/ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

ಕಾರ್ಯಪಡೆ: ಒಂದು ಪರಿಣಿತ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ನಿಯೋಜಿತ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕ-ವಾರಕೈರಡು ದಿನ ಕಡ್ಡಾಯ ಭೇಟಿ ಹೋಬಳಿಮಟ್ಟದ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರದ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ವಿಷಯತಜ್ಞರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ವಿಷಯತಜ್ಞರಿಂದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲ. ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಹೋದರ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆಗಳ ಭರ್ತಿಗೆ ಆದ್ಯತೆ.

3.2.1. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ

ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವುದು.

ಯೋಜನೆಯ ಯಾವುದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯಶಸ್ವೀ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತ. ಅದರಂತೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯ ತಯಾರಿ ಅಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಗ್ರಾಮದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ; ಮಳೆ ಪ್ರಮಾಣ; ಹಾಲಿ ಬೆಳೆ-ತಳಿವಾರು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ; ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧ, ಬಣ್ಣ, ಆಳ; ಸ್ಥಳೀಯ ಕೃಷಿ ಸಮಸ್ಯೆ, ಇತ್ಯಾದಿ ಅಂಶಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮದ 15 ರಿಂದ 20 (ಕನಿಷ್ಠ 15) ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಣ್ಣು ಮಾದರಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕ್ರಿಯಾಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ, ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಿ, ಈ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮವಾರು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವಲೀನಗೊಳಿಸಿ ರೂಪಿಸಲಾಗಿರುವ **"ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಮಾದರಿಯ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿ ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮವಾರು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಯೋಜನೆ"** ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇಂತಿವೆ.

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬುನಾದಿ, ಕೃಷಿ ಸಮಸ್ಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಬೆಂಚ್ ಮಾರ್ಕ್ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು **"ಸಹಭಾಗಿ ಕಲಿಕೆ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯೆ" (PLA)** ಚಟುವಟಿಕೆ. ನಿಯೋಜಿತ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸುವ ಈ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿತ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕರು, ಆಯಾ ಹೋಬಳಿಯ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರದ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ "ಗುಜರಾತ್ ಮಾದರಿಯ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿ ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಾಮವಾರು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಯೋಜನೆ" (ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯೋಜನೆ)ಯ ಅನುಬಂಧ-1 ರಂತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿರುವ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದು.

(ಈ ಮಾಹಿತಿ ಜಲಾನಯನ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ರೇಷ್ಮೆ, ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ)

ಹಂಗಾಮಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 6 ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆ ನಿಯೋಜಿತ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕರು ರೈತರ ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಣ್ಣುಗಳ ಮಾದರಿ ಹಾಗೂ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ನೀರು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ನಿಯೋಜಿತ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಬೇಕು.

ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದವರು ಮಾದರಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ (ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಸಿಆರ್ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಆಶ್ರಿತವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ) ಗಣಕೀಕೃತ ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಸರಾಸರಿ ಮಣ್ಣಿನ ಭೂಫಲವತ್ತತೆ ಸೂಚಿ ಹಾಗೂ ಭೂ ಫಲವತ್ತತೆ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿತ ಬೆಳೆಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗಾಗಿ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

ಮಣ್ಣು ಆರೋಗ್ಯ ಚೀಟಿ ದತ್ತಾಂಶ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮದ ಬೆಂಚ್ ಮಾರ್ಕ್ ಸರ್ವೆ ವರದಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಾಗೂ ವಿಷಯ ತಜ್ಞರ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕರು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಸಹಾಯಕ ಕೃಷಿ ನಿರ್ದೇಶಕರ ನೇತೃತ್ವದ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಹಾಗೂ ವಿಷಯತಜ್ಞರ ತಂಡವು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ 2 ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಾಗಾರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಸೂಕ್ತ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಿಷ್ಕೃತ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಈ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕರಪತ್ರಗಳ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ಹಂಚಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ಇಲಾಖೆಯ Website ಗೂ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲೂ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವರವಾದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ತಾಲ್ಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಪಡೆಗಳು, ನೋಡಲ್ ತಂಡಗಳು, ಹಾಗೂ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಸಮಿತಿಗಳು (ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯ ಅನುಬಂಧ-1) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಹಾಗೂ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ವಿವಿಧ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಳೆ ವಿಧಾನ, ಭೂಮಿ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಂಕಿ ಅಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಿಯೋಜಿತ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕರು, ಗ್ರಾಮ ಲೆಕ್ಕಿಗರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸುವುದು.

ಕಿಸಾನ್ ಮೇಳ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೇಳ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು

ನೂತನ ಕೃಷಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಬಿಂಬಿಸಲು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಕೃಷಿ ಮೇಳಗಳು ಹಾಗೂ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ವಲಯದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ; ರೈತರ ದಿನಾಚರಣೆ, ವಿಶ್ವ ಆಹಾರ ದಿನಾಚರಣೆ ಆಚರಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ವಲಯದ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ, ರೈತರ ತರಬೇತಿ, ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿವೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ವಯ ಆಯ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೇ ರಸಗೊಬ್ಬರ, ಬೀಜ, ಕೀಟನಾಶಕ, ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ ತಯಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಯವರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಬಹುದು.

ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ರಕ್ಷಣೆ

ಸ್ಥಳೀಯ ತಳಿಗಳ ಜೋಪಾನನೆ ಹಾಗೂ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯವರ ನೆರವಿನೊಂದಿಗೆ ರೈತರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ "ಬೀಜ ಬ್ಯಾಂಕ್" ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ. ಉತ್ತಮ ತಳಿಗಳ ಸ್ಥಾನಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ರೈತರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ವಿತರಣೆಗೆ ಬೀಜ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆಯನ್ನೂ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು. Preservation/Conservation of Bio diversity Act ನ ವಿವರಗಳು ಹಾಗೂ ನಮೂನೆಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆ ಹೊರತರಲಿದ್ದು, ಆ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಳೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು

ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಳೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಐಸೋಪಾಮ್ ಯೋಜನೆಗಳು, ಹತ್ತಿ ಮಿನಿಮಿಷನ್-II, ಕಬ್ಬು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು (ವರ್ಕ್‌ಫ್ಲಾನ್) ಹಾಗೂ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶ ಸಮ್ಮಿಳಿತವಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು, ಸಮಗ್ರ ಪೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು, ಬತ್ತದಲ್ಲಿ ಹೈಬ್ರೀಡ್ ಬಳಕೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು, ಕಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ, ಒಂದು ಕಣ್ಣಿನ ತುಂಡಿನ ಬಿತ್ತಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಸಸಿ ನಾಟಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆಗಳು, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಮತ್ತು ಲಘು ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು, ಜೈವಿಕ ಕೀಟ/ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಕಾರಕಗಳು, ಜಿಪ್ಸಂ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಕರಗಳ ವಿತರಣೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನವಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಮೂಲಕ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಹೆಚ್ಚು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಗ್ರಾಮದ ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು ಅವರನ್ನು ಕೃಷಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗೆ ನೋಂದಾಯಿಸಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬಹುದು.

ನೀರಿನ ಮಿತವ್ಯಯ ಇಂದಿನ ಆದ್ಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಾಗಿದ್ದು, ಈ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ ಉಪಕರಣಗಳ ಹಾಗೂ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಉಪಕರಣಗಳ ವಿತರಣೆಗೆ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ, ಐಸೋಪಾಮ್ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಹತ್ತಿ ಮಿನಿಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಸಹಾಯಧನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಯೋಜನೆಗಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ವಯ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಮೂಡಿಬರುವ ಒತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಇಲಾಖೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಮಗ್ರ ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಯಾರಿಸಿ Website ಗೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಪಡಿಸಬೇಕು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು Website ಗೆ ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.

ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು:

ಇಲಾಖೆಯ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು (ರಾಜ್ಯ) ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣ (ವರ್ಕ್‌ಫ್ಲಾನ್-ಕೇಂದ್ರ) ಯೋಜನೆಗಳಡಿ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಶೇಕಡ 50 ರಷ್ಟು ಸಹಾಯಧನ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿದೆ. ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಿಯಾ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು. ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ವಂತಿಗೆಯನ್ನು ಭರಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಹಕಾರಿ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೋಡಣೆ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅಶಕ್ತ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿ ಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೂ ಈ ಯಂತ್ರಗಳ ಸೇವೆ ದೊರಕಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಅಂತಹ ರೈತರ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಅಥವಾ ಹಾಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿ ಆ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿ ಅವುಗಳ ಮೂಲಕ ಬಾಡಿಗೆ ಆಧಾರ/ಎರವಲು ಸೇವೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಯಂತ್ರಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ಒದಗಿಸಬಹುದು.

ಈ ಎರಡೂ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲದೇ ಎತ್ತು/ಎತ್ತು ಗಾಡಿಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ಯೋಜನೇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ 2006-07 ನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಶಾಸಕರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿರುವ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ನಿರ್ಣಯದ ಮೇರೆಗೆ ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಆರಿಸಬಹುದು.

3.2.2. ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂದಾಜು ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ

ಗ್ರಾಮದ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಬಹುದಾದ ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಮತ್ತಿತರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಹಂಗಾಮುವಾರು ಬೇಡಿಕೆ ತಿಳಿಸುವಂತಹ ತಯಾರಿಸಿ ಪ್ರಚಾರಪಡಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ Website ಗೆ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

ಸ್ವಕೀಯ ಪರಾಗಸ್ಪರ್ಶ ಗುಣ ಹೊಂದಿರುವ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬೀಜಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಬೀಜ ಗ್ರಾಮ ಯೋಜನೆ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅದರಂತೆ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರಗಳಾದ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್, ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ಇವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಮಾರಾಟ ಸ್ಥಾನಿಕವಾಗಿಯೇ ಆಗುವಂತೆ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ, ಮಹಿಳೆಯರ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಬೀಜದ ಪೂರೈಕೆ ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ನಿಗಮ ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವಾಮ್ಯದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬೀಜ ನಿಗಮಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಇಲಾಖೆ ಟೆಂಡರ್ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ಷ ಸಹಾಯಧನದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ ವಿತರಣೆಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಬೀಜ ನಿಗಮ/ಕರ್ನಾಟಕ ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಉತ್ಪಾದಕರ ಫೆಡರೇಷನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಅವರು ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿ (Franchise) ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಇತರ ಮಾರಾಟಗಾರರ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ವಿತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಂತೆ ಜಿಲ್ಲಾಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ನೇಮಿಸಿ ಅವರು ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ Franchise ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅವರ ಮೂಲಕ ಬೀಜ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಇದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಸಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಕೀಟನಾಶಕಗಳ ಪೂರೈಕೆಗೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದು.

ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳ ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈ ಕುರಿತು ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು. ಹೋಬಳಿ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕೃಷಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಈ ಶಾಸನಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಪರಿವೀಕ್ಷಕರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಹುದ್ದೆಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಖಾಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಕಾರಣ ಕೃಷಿ ಪದವೀಧರರನ್ನು ಈ ಹುದ್ದೆಗಳಿಗೆ ನೇಮಕ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.

3.2.3 ಸಾಲ

ವಿವಿಧ ರೈತರ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು:

ಗ್ರಾಮದ ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಟೇಲ್ ಆಫ್ ಫೈನಾನ್ಸ್ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಂಗಾಮುವಾರು-ಬೆಳೆವಾರು ಬೆಳೆ ಸಾಲದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು.

ಅದರಂತೆ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ಕೊಡಲು ಯೋಜಿತ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣ, ಮತ್ತಿತರ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಮಾವಧಿ ಮತ್ತು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಸಾಲದ ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು. ಈ ಅಂದಾಜುಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ, ಬೆಳೆಸಾಲ, ಅವಧಿ ಸಾಲವಲ್ಲದ ಗೃಹ ಬಳಕೆ ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಹಾಯಕರು, ಬ್ಯಾಂಕಿನ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಸಂಘಗಳನ್ನು (VVV-Voluntary Vikas Vahini) ತೊಡಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಈ ವರೆಗೆ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯದೇ ಇರುವ ರೈತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಸಂಪರ್ಕಿಸಿ ಸುಲಭ ದರದಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಕೃಷಿ ಸಾಲವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ಇಲಾಖೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳು ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಆಂದೋಲನ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಕಿಸಾನ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕು. ಕಿಸಾನ್ ಕ್ರೆಡಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಈಗ ಕೇವಲ ಬೆಳೆ ಸಾಲಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಮೇರೆಗೆ ಅವಧಿ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಗೃಹೋಪಯೋಗಿ ಸಾಲಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು.

ಸಾಲ ಯೋಜನೆ

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಮೂಡಿ ಬಂದ ಅಂದಾಜು ಬೆಳೆಸಾಲ, ಅವಧಿ ಸಾಲ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಸಾಲಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ, ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ರೈತರೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಿ ಅಂತಿಮ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ BLBC ಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಅನುಮೋದಿತ ಗ್ರಾಮದ ಸಮಗ್ರ ಸಾಲ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು. ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು Web site ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದು. ಆ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಗತಿ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು.

ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವುದು

ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಸಾಲಕ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿ ಸಿಗಬಹುದಾದ ಸಹಾಯಧನ ಹಾಗೂ ರೈತರ ಪಂತಿಗೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದರಿಂದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಏರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆ ನಂತರ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಸಲಾದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮಂಜೂರಾತಿ ಆದೇಶ ನೀಡಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನವರು ಫಲಾನುಭವಿ ಗುರುತಿಸಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಸಾಲ ಮಂಜೂರಾತಿ ಆದೇಶ ನೀಡಿ ಸಹಾಯಧನಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬಹುದು. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿರಂತರ ಅನುಸರಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಮರ್ಶೆ ಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದು.

ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ವಯ ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಈಗಾಗಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ವಿಮಾ ಕಂಪನಿಯು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಅಧಿಸೂಚನೆ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯುವ ರೈತರಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದ್ದು ಸಾಲ ಪಡೆಯದ ರೈತರಿಗೆ ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿದೆ. ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ರೈತರು ಬೆಳೆ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸುವುದಲ್ಲದೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಚಾರ ಮೂಲಕ ರೈತರನ್ನು ಬೆಳೆ ವಿಮೆ ಮಾಡಿಸಲು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೇ ಇದೇ ವಿಮಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮಳೆ ಅಧಾರಿತ ವರ್ಷಾ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ 3-4 ಸ್ಕೀಮುಗಳು ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಅವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಿ ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಸಬಹುದು. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ವರ್ಷದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ "ಯಶಸ್ವಿನಿ" (ಅಪಘಾತ ವಿಮೆ) ಯೋಜನೆಯೂ ಸಹಕಾರ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬಹುದು.

3.2.4. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ರೈತರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಿರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಒಪ್ಪಂದ ಕೃಷಿಗೆ ಒಳಪಡಲು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಲು "ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ" ಮತ್ತು "ಒಪ್ಪಂದ ಕೃಷಿ" ಎಂಬ ಎರಡು ಯೋಜನೆಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳನ್ವಯ ಸಮುದಾಯ ಒಕ್ಕಣೆ ಕಣಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಶೇ 50 ಗರಿಷ್ಠ ರೂ. 50,000/- ಸಹಾಯಧನವಿದೆ. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳಿಗೆ ಶೇ 50, ಗರಿಷ್ಠ ರೂ. 50,000/- ಸಹಾಯಧನವಿದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹಾಗೂ ಒಪ್ಪಂದ ಕೃಷಿ ಕುರಿತು ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗ-ಸೂಚಿಗಳನ್ವಯ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ದಾಸ್ತಾನು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ:

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲಾಖೆಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಂಡಾರ ಯೋಜನೆಯನ್ವಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬಹುದು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು:

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ವಯ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಕೃಷಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು:

ಸ್ಥಳೀಯ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳನ್ನು, ರೈತರ ಕ್ಲಬ್‌ಗಳನ್ನು NABARD ನವರ VVV (Vikas Voluntary Vahini) ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಬಲಪಡಿಸಬಹುದು. ಸ್ಥಳೀಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಆರಂಭಿಸುವ ಈ ರೈತ ಕ್ಲಬ್‌ಗಳಿಗೆ NABARD ನವರು 3 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು, ತಜ್ಞರಿಂದ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು, ಸಾಲದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು, ಸಾಲ ಮರುಪಾವತಿಯನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುವುದು, ಬ್ಯಾಂಕ್ ಡಿಪಾಸಿಟ್‌ಗಳ ಕ್ರೋಢೀಕರಣ, ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ವಿತರಣೆ ಹಾಗೂ ಕಮಿಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ಎರವಲು ಸೇವೆಯನ್ನು ಈ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಡಬಹುದು.

3.3. ತೋಟಗಾರಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಾವು, ಸಪೋಟಾ, ಗೋಡಂಬಿ, ತೆಂಗು, ದಾಳಿಂಬೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತಹ ವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಸಾಕಷ್ಟು ಲಾಭವನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯ. ನೀರಾವರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಒಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದು (ಉದಾ: ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾವು). ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆಗಾಲದ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡಿ ಈ ಬೆಳೆಗಳು ಬರಪೀಡಿತವಲ್ಲದ ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ರೈತನಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಣಕಾಸಿನೊಂದಿಗೆ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಸಿಗಳು ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ, ನಶಿಸಿಹೋಗುತ್ತಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳ ಮಹತ್ವದ ಕುರಿತು ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು. ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಉತ್ಪನ್ನ ನೀಡುವ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ತಳಿಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು, ಜಲ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು, ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಹನಿನೀರಾವರಿ ಹಾಗೂ ಜಿನುಗು ನೀರಾವರಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅಂತರಜಲವೃದ್ಧಿಯ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಆಧ್ಯತೆ ನೀಡುವುದು. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ

ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು, ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ಯೋಗ್ಯ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 14.5 ರಷ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದರಿಂದ ಶೇಕಡಾ 40 ರಷ್ಟು ಆದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಯ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶವಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ರೈತರ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟ ಸುಧಾರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ರಾಜ್ಯ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಹವಾಗುಣಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಎಲ್ಲಾ ಅಗತ್ಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಯುವಕರನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿ, ಸಸ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು.
- ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಬೆಳೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಹಣಿ ನೀರಾವರಿ ಬಳಸುವುದು, ಸಮುದಾಯ ಕೆರೆ, ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿ:

ರೈತ ಮಾಹಿತಿ ಕೇಂದ್ರ (e-cultivation)

- ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯುಳ್ಳ ಕಿಯೋಸ್ಕು ತೆರೆಯುವುದು, ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕರ ಮುಖಾಂತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು, ರೈತರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಾಯಧನ ಪಡೆಯಲು ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ನಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆಯಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ನೀಡುವ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ವಿವಿಧ ಪರಿಕರಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು (ಒಂದು ಸೂರಿನಡಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನೆರವಾಗುವುದು).
- ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿರುವ-APIB ಮಾಹಿತಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡುವುದು.
- ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ತಗಲುವ ರೋಗ ಹಾಗೂ ಕೀಟಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕ್ರಮದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಆಯಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವ ರಫ್ತು ವಲಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು.
- ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ, ಸಸ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರಕುವ ಸಹಾಯಧನದ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆ ಕೃಷಿಕರಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ರೂಪಿಸುವುದು.
- ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಲಪಡಿಸುವುದು.
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಗೆ/ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಸಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು. ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳ ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸುವುದು.
- ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಮಾದರಿ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಒಳಗಾಗಿ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.

e-ಮಾರುಕಟ್ಟೆ:

- ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ರೈತ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಘದ ಮುಖಾಂತರ ವಿತರಣೆ ಆಗಲು ಕ್ರಮವಹಿಸುವುದು.
- ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದ ಮಾಹಿತಿಯು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಹಾಪ್‌ಕಾಮ್ಸ್, ಎ.ಪಿ.ಎಂ.ಸಿ., ಇತರೆ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವಸ್ತುಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ದರದ ವಿವರ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಮುಖಾಂತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿದಿನ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿವರದ ಲಭ್ಯತೆ.
- ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ವಸತಿ ನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾಹಿತಿ ರೈತರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಈ ಮಾಹಿತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೈತರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಪಾಲಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು, ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವಿವರಗಳು ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು.

ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ:

ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ಹವಾಗುಣವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿದೆ.

ವಿವರಗಳು	ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅನುದಾನದಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.	ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹಣಕಾಸು
ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ-100 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು (ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಬೆಳೆಗಳು ಮಾತ್ರ)	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಿಷನ್, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, SCP & TSP ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ 35 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.	ಉಳಿದ 65 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು. ಇದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 15.00 ಲಕ್ಷ
ನೀರಾವರಿ	ಕೇಂದ್ರ/ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುದಾನದಿಂದ ಭರಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ (ಶೇ. 75 ರ ಸಹಾಯಧನ)	ಅಂದಾಜು ರೂ. 7.8 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ.
ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸರಬರಾಜು ಹಾಗೂ ಶೇಖರಣೆ	ಶೇಕಡಾ 40ರ ಸಹಾಯಧನ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. (ಕೇಂದ್ರ ಶೇ. 25, ರಾಜ್ಯ ಶೇ.15)	ರೂ. 10.00 ಲಕ್ಷಗಳು*
ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು-ವೃತ್ತ, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಶಾಲಾ ಆವರಣ, ಸಮುದಾಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ರಾಜಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು, ಹೂವಿನ ಗಿಡ, ಅಲಂಕಾರಿಕಾ ಹಾಗೂ ಹಣ್ಣಿನ ಗಿಡಗಳಿಂದ ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸುವುದು.	-	ರೂ. 2.00 ಲಕ್ಷಗಳು*

ಕೈತೋಟಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಹಣ್ಣಿನ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲು	-	ರೂ. 0.25 ಲಕ್ಷಗಳು*
--	---	-------------------

(*ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ನಿಧಿಯಿಂದ ಭರಿಸಬಹುದು)

ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳು:

- ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಸಿ/ಸಸಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಹಳೆ ತೋಟಗಳ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ.
- ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ.
- ಇಂಗು ಗುಂಡಿ ಹಾಗೂ ಬದು ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ.
- ಹಸಿರೇಲೆಗೊಬ್ಬರ ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ.

ಕೈತೋಟಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ: ಆಹಾರ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧನೆ ಆಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕೊರತೆ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹಿತ್ತಲ ಮನೆ ತೋಟ/ಕೈತೋಟಗಳು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದು, ಕುಟುಂಬದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಟ್ಟವು ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ದೇಶದ/ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕದ ಆರೋಗ್ಯ ಮಟ್ಟವು ಬಹು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಅಂಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೈತೋಟಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ನೀಡಿ ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸುವುದು ಎಲ್ಲರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಮಂಡಳಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ-ಜಿಲ್ಲೆಯ ವಿವಿಧ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಇಲಾಖೆಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿ, ರೈತರ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆಗೆ ರೈತರನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು.

ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣಿನ ಲಕ್ಷಣ, ಹವಾಗುಣ, ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳು: ದ್ರಾಕ್ಷೆ, ದಾಳಿಂಬೆ, ಬಾಳೆ, ಸಪೋಟ, ಪಪಾಯಿ, ಸೀಬೆ, ಗೋಡಂಬಿ, ಅಂಜೂರ, ಇವು ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾವು ಮತ್ತು ಸಪೋಟ ಬೆಳೆಯಲು ಒಣ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮೊದಲ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಕನಿಷ್ಠ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯಿಂದ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆರೈಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಈ ಬೆಳೆಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಳುವರಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಹೆಚ್ಚು ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿ, ರೈತರು ಹನಿ ನೀರಾವರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಧಾನ ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳಾದ ಹಲಸು, ನೇರಳೆ, ಹುಣಸೆ, ಸೀತಾಫಲ, ಪನ್ನೇರಳೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಸಹ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ಬಾಳೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಇತ್ಯಾದಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಬೇಡಿಕೆಯಿದ್ದು, ಬಾಳೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲಾಖಾವತಿಯಿಂದ ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಮಾವು, ಸಪೋಟೆ ಕಸಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುವ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಬಾಳೆ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಕ್ಟೇರ್ಗೆ 1,5000-00 ರೂ, ಮಾವು-22,000-00 ರೂ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ-22,500-00 ರೂ, ಗಿಡಗಳ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಗೋಡಂಬಿ ಮತ್ತು ನಲ್ಲಿ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ಶೇಕಡ 75 ರ ಸಹಾಯಧನವಿರುತ್ತದೆ.

ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜುವೆಚ್ಚ (ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ)-(ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬೆಳೆಯ ಹೆಸರು	ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ	ಹನಿನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
1	ಮಾವು	10000.00	12000.00	22000.00
2	ಬಾಳೆ (ಅಂಗಾಂಶ ಕೃಷಿ)	35000.00	21300.00	56300.00
3	ಸಪೋಟೆ	10000.00	12000.00	22000.00
4	ದ್ರಾಕ್ಷಿ	110000.00	18000.00	128000.00
5	ಪಪ್ಪಾಯ	30000.00	21300.00	51300.00
6	ಸೀಬೆ	8000.00	15000.00	23000.00
7	ದಾಳಿಂಬೆ	25000.00	15000.00	40000.00
8	ಹಲಸು	10000.00	-	10000.00
9	ಅಂಜೂರ	10000.00	15000.00	25000.00
10	ಗೋಡಂಬಿ	25000.00	15000.00	40000.00
11	ಪನ್ನೇರಳೆ	10000.00	-	10000.00
12	ನುಗ್ಗೆ	10000.00	12000.00	22000.00
13	ಸೀತಾಫಲ	7000.00	15000.00	22000.00
14	ಅನಾನಸ್	18000.00	-	18000.00

ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳು:- ತೆಂಗು, ಅಡಿಕೆ, ಶುಂಠಿ, ಅರಿಶಿನ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ವೆನಿಲಾ, ಏಲಕ್ಕಿ, ಇವು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸದರಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ಈ ಬೆಳೆಗಳು ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ. ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ತೆಂಗಿನಲ್ಲಿ ಶುಂಠಿ, ಅರಿಶಿನ, ಕಾಳುಮೆಣಸು, ಕೋಕೋ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮಧ್ಯಂತರ ಬೆಳೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ, ತೋಟದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಇಲಾಖಾವತಿಯಿಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ತೆಂಗು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ತೆಂಗು ಬೇಸಾಯಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. 17000/ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಮೊತ್ತಕ್ಕೆ ವಿವಿಧ ಔಷಧಿ/ಪರಿಕರ/ಗೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು, ನೀಡಲಾಗುವುದು. ತೆಂಗು ಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತರಣೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ (ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ)-(ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬೆಳೆಯ ಹೆಸರು	ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ	ಹನಿನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಕೆಗೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ	ಒಟ್ಟು ವೆಚ್ಚ
----------	-------------	------------------------------	---	-------------

1	ತೆಂಗು	8000-00	12900-00	20900-00
2	ಅಡಿಕೆ	21000-00		21000-00
3	ಅರಿಶಿನ	21000-00		21000-00

ಪುಷ್ಪ ಬೆಳೆಗಳು:- ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಪುಷ್ಪ ಬೆಳೆಗಳೆಂದರೆ ಕಾಕಡ, ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಸುಗಂಧರಾಜ, ಗುಲಾಬಿ, ಕನಕಾಂಬರ, ಗ್ಲಾಡಿಯೋಲಸ್, ಜರ್ಬರಾ, ಕಾರ್ನೇಷನ್, ಚೆಂಡುಹೂವು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಹೋವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿ ಹೂವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕಟ್‌ಫ್ಲವರ್ ಆಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ಇವುಗಳಿಗೆ ಒಳ್ಳೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಪುಷ್ಪಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಸಿರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾಂನಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಪುಷ್ಪ ಉದ್ಯಮಿಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಈ ತರಹದ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಉದ್ಯಮಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಂಡವಾಳ ಹೊಡಿಕೆಗೆ ಉದ್ಯಮಿದಾರರು ಮುಂದೆ ಬಂದಲ್ಲಿ, ಪುಷ್ಪ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು/ಬೆಳಗಾಂ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕೊರೆದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪುಷ್ಪ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸಹಾಯಧನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬೆಳೆಯ ಹೆಸರು	ವರ್ಗ	ಸಹಾಯಧನದ ಮೊತ್ತ
1	ಕಟ್ ಫ್ಲವರ್ಸ್ (ಗುಲಾಬಿ, ಜರಬೇರಾ, ಕಾರ್ನೇಷನ್)	ಸಣ್ಣ/ ಅತಿಸಣ್ಣ	35000-00/ಎಕರೆ
		ಇತರೆ ರೈತ	23100-00/ಎಕರೆ
2	ಬಲ್‌ಬಸ್ಸ್ ಫ್ಲವರ್ಸ್ (ಸುಗಂಧರಾಜ, ಗ್ಲಾಡಿಯೋಲಸ್)	ಸಣ್ಣ/ ಅತಿಸಣ್ಣ	45000-00/1/2ಎಕರೆ
		ಇತರೆ ರೈತ	23100-00/1/2ಎಕರೆ
3	ಬಿಡಿ ಹೂವು (ಮಲ್ಲಿಗೆ, ಸೇವಂತಿಗೆ, ಚೆಂಡುಹೂವು)	ಸಣ್ಣ/ ಅತಿಸಣ್ಣ	12000-00/ಎಕರೆ
		ಇತರೆ ರೈತ	7920-00/ಎಕರೆ

ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳು:- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಟೊಮೆಟೋ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಬದನೆ, ಬೆಂಡೆ, ಎಲೆ ಗಡ್ಡೆ ಹೂ ಕೋಸು, ಈರುಳ್ಳಿ, ಆಲೂಗೆಡ್ಡೆ, ದೊಣ್ಣೆ ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ, ಚಪ್ಪರಬದನೆ, ತೊಂಡೆ, ಕುಂಬಳ ಜಾತಿ ತರಕಾರಿ, ಕಲ್ಲಂಗಡಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯು ಅಲ್ಪಾವಧಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದು ವರ್ಷ ಪೂರ್ತಿ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತವಾಗಿ ಚಳಿಗಾಲ ಹಾಗೂ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ ಆಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಟೊಮೆಟೋ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಕುಸಿತವು ಇರುವುದರಿಂದ, ರೈತರು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತರಹದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಬದಲು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜುವೆಚ್ಚ (ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ)-)ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬೆಳೆಯ ಹೆಸರು	ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ
1	ಟೊಮೆಟೋ (ಹೈಬ್ರಿಡ್)	26000-00
2	ಹಸಿಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ	8000-00
3	ಕೋಸು	15000-00

4	ಬೆಂಟ್	10000-00
5	ಬದನೆ	9600-00

ಗುಚ್ಛ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಥವಾ ಎರಡು ಜಾತಿಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು. ಈ ರೀತಿ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ರೈತರು ಬೆಳೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡು, ಬೆಳೆದಂತಹ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಹಾವಳಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದಲ್ಲಿ-ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಹುದು-ಕೊಯ್ಲಿನಂತರ- ಗುಣಮಟ್ಟದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವರ್ಗೀಕರಣ (Grading)-ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್-ಸಾಗಾಣಿಕೆ-ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು-ಶೇಖರಣೆ-ಆನ್ ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಶೇಕಡ 40 ರ ಸಹಾಯಧನ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುತ್ತದೆ.

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬೆಳೆಯ ಹೆಸರು	ಕ್ಷೇತ್ರ	ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಸಿಗಳು	ಹನಿ ನೀರಾವರಿ	ಗ್ರೇಡಿಂಗ್ / ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್	ಸಾಗಾಣಿಕೆ	ಶೇಖರಣೆ ಘಟಕ	ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕ
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1								
ಕ್ರ. ಸಂ.	ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಕೀರ್ಣ	ಇತರೆ ಮಾಹಿತಿ						
	10	11						

3.4. ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ

ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯದಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಹೊಂಗೆ, ಜಟ್ರೋಪಾ ಮತ್ತು ಬೇವುಗಳಂತಹ ಬಯೋ-ಡೀಸೆಲ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ತಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗುವುದು.

ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅಸುಪಾಸಿನ ಅವರ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯುಕ್ತ ಜಾತಿ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಕೃಷಿ ವನಗಳ ಮುಖ್ಯ ಗುರಿ. ಇದಕ್ಕೆ ರೈತರಿಂದ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಸಹಕಾರ ಸಿಗದೆ ಇರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯ ರೈತರು ಸಣ್ಣ ಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಜಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಮೀನುಗಳ ಬದುಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ನೆರಳಿನಿಂದ, ಬೇರಿನ ವ್ಯಾಪನೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ಮರಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಬಹುದಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗೆ ಹಾನಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ಭಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಕೃಷಿ ವನಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯವರಿಂದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು ಹಾಗೂ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ಮರ ಜಾತಿಗಳ ಉತ್ತಮ ದರ್ಜೆಯ ಸಸಿಗಳು ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆತಲ್ಲಿ ರೈತರು ಸಹ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿ ಕೃಷಿ ವನಗಳು ಸಫಲಗೊಳ್ಳುವವು.

ವಿಸ್ತಾರಕ ಅರಣ್ಯಗಳು

ಕೆಲವು ಕೆರೆಗಳ ಮುಂಗರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಬೀಳುಬಿದ್ದ ಕೆರೆ ಅಂಗಳಗಳು, ರೈಲು ಹಾಗೂ ರಸ್ತೆಗಳ ಇಕ್ಕೆಲಗಳು, ನಾಲಾಬದಿ, ಇನ್ನಿತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಇದ್ದು ಇಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ವನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳಿರುತ್ತದೆ. ಆಯಾ ಸ್ಥಳಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ನೆಲೆ, ಸ್ಥಳ ಗುಣ, ಹಾಲಿ ಇರುವ ವೃಕ್ಷ ಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಕಾಯ್ದಿಟ್ಟ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿ ಉಳಿದವುಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು "ವಿಸ್ತಾರಕ ಅರಣ್ಯ" ಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

ರಸ್ತೆ ಬದಿಗಳು, ರೈಲ್ವೆ ಬದಿಗಳು, ನಾಲಾ ದಂಡೆಗಳು ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ವನ ನಿರ್ಮಾಣವು ಉದ್ದನೆಯ ಪಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ (Strip) ಸಾಗಬೇಕಾಗಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಡುವ ಮರಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ನಿತ್ಯಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಇಲ್ಲವೆ ಅನತಿಕಾಲದ ಎಲೆರಹಿತವಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಹರಡಿದ ದಟ್ಟ ಹಂದರದ ನೆರಳು ನೀಡುವ ಮರ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು. ಕೆಲವು ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಮಾಣದ ಲಘು ಫಸಲುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ 20-30 ವರ್ಷಗಳು ಬಾಳಬಹುದಾದ ಮರಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಬೆಳೆಸಬಹುದು.

ಹವಾಗುಣ, ಭೂಗುಣ, ಸ್ಥಳಗುಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮರಜಾತಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ, ನೆಡುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ರಸ್ತೆಗಳ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಸಾಲು ಮರಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಉತ್ತಮ ರೈಲು ಹಾದಿಗಳ ಇಕ್ಕೆಲಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಮರಗಳನ್ನು ಕೊನೆಯ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಕಾರಣ ಇವುಗಳಿಂದ ಬೆಳೆದ ರೆಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳು ರೈಲ್ವೆ ಹಾದಿಯು ಕಾಣದಂತೆ ಅಡ್ಡ ಬರಬಾರದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಳಮಟ್ಟದ ಅಂಥ ಪುಷ್ಟಿ ಭರಿತ ಮರ ಜಾತಿಗಳು ಮೊದಲನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಚಂದವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಶಾಖೆಯ ತಜ್ಞರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಪಡೆಯುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದು. ನಾಲಾ ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆಡುವ ಮಾದರಿಯನ್ನು ರಸ್ತೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿನ ನೆಡುವಿಕೆಯಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತ.

ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳ ಉದ್ದೇಶ:-

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ದಿನನಿತ್ಯದ ಉರುವಲುಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿ ತನ್ಮೂಲಕ ದನಕರುಗಳ ಸಗಣೆಯನ್ನು ಬೆರಣೆಯಂತೆ ಉರಿಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಗೊಬ್ಬರವಾದ ಅದನ್ನು ಕೃಷಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ರೈತರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೇಲಿಮುಳ್ಳು, ಎಲೆ ಗೊಬ್ಬರ ಅವರ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಎಲೆ ಮೇವು, ಹುಲ್ಲು ಇವುಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ತತ್ಸಂಬಂಧವಾದ ವ್ಯವಸಾಯಿಕ ಅಭಿವರ್ಧನಾ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳದ ಗ್ರಾಮೀಣರನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಅವರಿಗೆ ನಿರಂತರ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ರಸ್ತೆಗಳ ಬದಿ, ರೈಲ್ವೆ ಲೈನುಗಳ ತಕ್ಕೆಲಗಳು, ನಾಲಾ ದಂಡೆಗಳು, ಕೆರೆಗಳು ಮುಂಗರೆ ಪ್ರದೇಶ ಇನ್ನಿತರ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ವೃಕ್ಷ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
- ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಗಾಳಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಭೂ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ತಡೆದು ಕೃಷಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಫಲತೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.
- ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳ ಬದಿ ಸಾಲು ಮರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲೇ ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನು, ನಗರಾರಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ವಾಹನಗಳ ಚಲನೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಸರದ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಶಬ್ದ ಮಾಲಿನ್ಯಗಳನ್ನು ಕುಗ್ಗಿಸುವುದು.

- ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ- ಗ್ರಾಮೀಣರಾಗಲಿ, ಪಟ್ಟಣಗರಾಗಲಿ, ಅರಣ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪಾಲನೆ, ರಕ್ಷಣೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಮಾನವನಿಗೆ ಒದಗುವ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಹಾಗೂ ಪರೋಕ್ಷ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಮನನ ಮಾಡಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಕ್ತ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಒಲವು ಮೂಡಿಸುವುದು.

ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರುಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

- ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ವಿಭಾಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರುಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು, ಸದರಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರುಗಳು ಅವರ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೊಳಪಟ್ಟ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟು, ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರುಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಹವಾಗುಣಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಎಂತಹ ಜಾತಿಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಬೇಕು, ಅವುಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಫಲ, ಆರ್ಥಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಪರಿಸರ ಸಮತೋಲನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರು ಅಪೇಕ್ಷೆ ಪಡುವಂತಹ ಸಸಿಗಳ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರುಗಳಿಂದ ಬೇಡಿಕೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ (Demand Survey) ಮಾಡಿಸಿ, ಅವರಿಗೆ ಉಪಯುಕ್ತ-ಆದಾಯ ತರುವಂತಹ- ಬೇಗನೇ ಫಲ ಕೊಡುವಂತಹ- ಜೈವಿಕ ಇಂಧನ ಉತ್ಪತ್ತಿ (Bio-Diesel) ಮಾಡುವಂತಹ- ಸಣ್ಣ ಮರಮುಟ್ಟುಗುಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದಂತಹ ಹೊಂಗೆ, ಬೇವು, ತೇಗ, ಸಿಲ್ವರ್‌ಟಕ್, ಅಕೇಶಿಯ, ಹಿಪ್ಪೆ, ತಂಬಾಕು ಮತ್ತು ಜಟ್ರೋಫ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಅಥವಾ 2 ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರನ್ನು ಬೇಡಿಕೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಗೆ ನಿಯೋಜಿಸಲಾಗುವುದು.
- ಅರಣ್ಯ ಪ್ರೇರಕರು ಹಸಿರು ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಸಮತೋಲನ ಕಾಪಾಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಮನದಟ್ಟು ಮಾಡುವುದು.
- ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಸ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ನರ್ಸರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಿ ರೈತರ ಮುಖಾಂತರ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
- ಲಭ್ಯವಿರುವ ಬಂಜರುಭೂಮಿ (Waste land) ಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡು ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಲಾಗುವುದು.

ಬಯೋ ಫ್ಯೂಯಲ್ (ಸಸ್ಯಜನ್ಯ) ಬಗೆಗಿನ ಕಾರ್ಯನೀತಿ:-

- ಅಡುಗೆಗೆ ಉಪಯುಕ್ತವಲ್ಲದ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳಾದಂತಹ ಹೊಂಗೆ, ಜಟ್ರೋಫಾ, ರಬ್ಬರ್, ಮಧುಕಾ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಅನೇಕ ಉಪಯೋಗಗಳಿವೆ. ಈ ಬೀಜಗಳ ಮರಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿದ್ದು, ಕ್ರಮವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಆಮದನ್ನು ಕಡೆಮೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಸೌದೆ ಅಭಾವವನ್ನು ಕಡೆಮೆ ಮಾಡಲು, ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಲು, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಶಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಸಾಮಯಿಕ ರಾಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪತ್ತಿ, ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ Bio-Fuel ನಿಂದ ಹಲವು ಉಪಯೋಗಗಳಿವೆ.
- ಭಾರತ ದೇಶವು ಪೆಟ್ರೋಲಿಯಂ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹೊಂದಿಲ್ಲದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಇಲ್ಲಿನ ಬೇಡಿಕೆಯ 2:3 ರಷ್ಟು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಎಣ್ಣೆಗೆ ಬೇಡಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಮದು ವೆಚ್ಚ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ Bio-Fuel ನಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ತಯಾರಿಸಿದರೆ ಆಮದು ವೆಚ್ಚ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಕಚ್ಚಾ ಎಣ್ಣೆಯು, ಮುಂದಿನ 21 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಾಗುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಭೀಕರ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಯುದ್ಧದ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಲ್ಫ್ ಪ್ರದೇಶ

ಳಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಸರಬರಾಜಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯತೆ ಮೇಲೆ ಘೋರ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಮುಂದೆ ಬಳಸಲು ಅವಶ್ಯವಾದಷ್ಟು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು Bio-Fuel ನಿಂದ ತಯಾರಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- Bio-Fuel ನಿಂದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಗುಂಪುಗಳ ಪಾಲೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ ಮುಖಾಂತರ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ಭೂರಹಿತ ಕುಟುಂಬದವರೂ ಕೂಡ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಮರಗಳ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಬೀಜಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಎಣ್ಣೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.
- Bio-Fuel ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
- ಇಂತಹ ಎಣ್ಣೆ ಬೀಜಗಳಿಂದ ರಸಾಯನಿಕ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರೆ, ರೈತಾಪಿ ಜನಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಪೆಟ್ರೋಲ್-ಡೀಸೆಲ್ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಅದರಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮುವ ಕಾರ್ಬನ್ ಡೈಆಕ್ಸೈಡ್‌ನಿಂದ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ Bio-Fuel ನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿರುವ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು.

ಬಹು ಉಪಯೋಗಿ ವೃಕ್ಷ ಜಾತಿ ವಿವರಗಳು:

ಸರೈ ಮರ (Casuarina)

ಆಕಾರ (ಸಸ್ಯ ವಿವರಣೆ):

ಸರೈ ಮರದ ತೊಗಟೆ ಕಂದು ಬಣ್ಣದಾಗಿದ್ದು, ನಾರಿನಂತಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಲಂಬದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿಯ ಹಾಗೆ ಎದ್ದು ಬರುತ್ತದೆ. ತೊಗಟೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿದಾಗ ಹಸಿ ಮಾಂಸದ ಬಣ್ಣದಂತಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಇದನ್ನು "ಬೀಫ್ ಉಡ್" ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮರವು ಹಳದಿ ಮಿಶ್ರಿತ ಕೆಂಪಿನಿಂದ ಕೆಂಪು ಮಿಶ್ರಿತ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರ ಹೂವುಗಳು ಮಂಕಾದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದು, ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸಾರಿ ಫೆಬ್ರವರಿ-ಏಪ್ರಿಲ್ ಮತ್ತು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್-ಅಕ್ಟೋಬರ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಇದರ ಬೀಜಗಳು ಇಲಿ ಹಾಗೂ ಗುಬ್ಬಿಗಳಿಗೆ ಬಲು ಪ್ರೀತಿ. ಒಂದು ಕಿಲೋ ಗ್ರಾಂನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 750000 ಬೀಜಗಳಿರುತ್ತವೆ.

ಸಸಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆ: (ಪಾತಿಯಲ್ಲಿ)

ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಸಸಿಗಳು ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಸಿಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಪಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಒಟ್ಟು ಪಾತಿಯನ್ನು ಏರಿಸಿ ಕಟ್ಟಬೇಕು. ಮಣ್ಣು ಹಗುರವಾಗಿ ನೀರುವ ಬಸಿಯುವಂತ ಕಳಿತ ಗೊಬ್ಬರ, ಎಲೆಪುಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಬೂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ಪಾತಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿ, ಮಟ್ಟುಮಾಡಿ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮರಳಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ಪಾತಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಸನು ಮಾಡಿ, ಮಟ್ಟು ಮಾಡಿ, ಬೀಜಗಳನ್ನು ಮರಳಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ತಳುವಾಗಿ ಚೆಲ್ಲಿ ಅದುಮಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹುಲ್ಲಿನಿಂದಲೋ, ಈಚಲು ಅಥವಾ ತೆಂಗಿನ ಸೋಗಿನಿಂದಲೋ ಪಾತಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ನೀರನ್ನು ನವುರು ತುಂತುರು ದಾನಿಯಿಂದ ಹಾಕಬೇಕು. ಬೀಜವು 5-10 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಸಿಗಳು 10-15 ಸೆಂ.ಮೀ. ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಬೆಳೆದಾಗ ಬೇರು ಸಮೇತ ಕಿತ್ತು ನಾಟಿ ಪಾತಿಯಲ್ಲಿ (3 ರಿಂದ 6 ಅಂಗುಲ) ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನೆಡಬೇಕು.

ಬೇವು:

ಬೇವಿನ ಮರ ಅನೇಕ ಔಷಧೀಯ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಸಂಜೀವಿನಿ ಎಂದೇ ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಅದರ ತೊಗಟೆ, ರಸ, ಎಲೆ, ಹೂ, ಕಾಯಿ, ಬೀಜ ಹೀಗೆ ಅಡಿಯಿಂದ ಮುಡಿಯವರೆಗೂ ಔಷಧಿ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸಸ್ಯಲೋಕದಲ್ಲೊಂದು ಶಾಶ್ವತ ಹೆಸರನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಈ ಬೇವಿನ ಮರ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಗೆ ರಾಮಬಾಣ.

ಇದು ಎಲ್ಲಾ ತರಹದ ಮಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಮರವು ನಿತ್ಯ ಹಸಿರಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇವಿನ ಮರಗಳು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತಾದ ಮಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮ ವನನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಬಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಬೇವು, ಹೊಂಗೆ, ಬೇವಿನ ಮರವನ್ನು ಸೌದೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ, ಮರಮುಟ್ಟುಗಳಿಗೆ, ಬಾಗಿಲು, ಕಿಟಕಿ, ಗಾಡಿ, ನೇಗಿಲು ಮತ್ತು ಇತರ ವಿವಿಧ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೇವಿನ ಮರಗಳ ಮೇಲಿಂದ ಬೀಸುವ ಗಾಳಿ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಬೇವಿನ ಮರದ ನೆರಳು ಪಿತ್ತ ನಿವಾರಕವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಬೇವಿನ ಮರದ-ರೋಗ ನಿವಾರಕ, ರೋಗ ನಿರೋಧಕ, ಕೀಟ ನಾಶಕ ಔಷಧಿಯ ಗುಣಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿವೆ.

ಸಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ವಿಧಾನ:

ಬೇವಿನ ಮರದ ಬೀಜಗಳು ಜುಲೈ, ಆಗಸ್ಟ್, ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮೇ, ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿಗಳು ಬಲಿಯುತ್ತವೆ. ಹಣ್ಣುಗಳು ತಿಳಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣವಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ, ಒಣಗಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೀಜಗಳು 15 ದಿನಗಳ ಒಳಗೆ ಮಾತ್ರ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆದು ಸಸಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಒಣಗಿಸಿ, ಪಾತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಂದು ಕೆ.ಜಿ. ಬೀಜದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 6000 ದಿಂದ 7000 ಬೀಜಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಒಣಗಿಸಿ, ಗಾಳಿಯಾಡದಂತಹ ಮಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಉತ್ತಮ.

ನೆಡುತೋಪು ಬೆಳೆಸುವ ವಿಧಾನ:

ಬೇವಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಜಮೀನುಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಹೊಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಲಾಗಿ ನೆಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಾಸದ ಮನೆಯ ಹಿಂದೆ ಅಥವಾ ಮುಂದುಗಡೆಯು ಸಹ ಬೇವಿನ ಮರವನ್ನು ನೆಡಬಹುದು. ಬೇವಿನ ಮರಗಳ ನೆಡುತೋಪನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕಾದರೇ, ಆ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸಿ ಅನುಕೂಲವಾದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ 5 ಮೀ X 5 ಮೀ ಅಥವಾ 8 ಮೀ X 8 ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ 0.5 ಮೀಟರ್ ಘನ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೋಡಿ, ನಂತರ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಉತ್ತಮ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಇತರ ಆರೈಕೆಗಳ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಉತ್ತಮ ಆದಾಯ:

ನಮ್ಮ ರೈತರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 3 ರಿಂದ 4 ಬೇವಿನ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 2000 ರೂಪಾಯಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆದಾಯಗಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಿಪ್ಪೆಮರ:

ಇದು ಭಾರತದ ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣ ವೃಕ್ಷಾಲ ಸಾಲು ಮರವಾಗಿ ನೆಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಮರ, ಎಲ್ಲಾ ತೆರನಾದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಹಿಪ್ಪೆ ಮತ್ತು ಊರುಹಿಪ್ಪೆ ಎಂಬ 2 ಜಾತಿಯ ಮರಗಳಿವೆ.

ಉಪಯೋಗಗಳು:

ರೈತರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯೋಗವಾದ ಮರ, ಇದನ್ನು ತೊಲೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವ್ಯವಸಾಯ ಸಲಕರಣೆಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಇದರ ಎಲೆಗಳಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್ ಗೊಬ್ಬರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಈ ಹಣ್ಣಿನ ಒಳಗಡೆ ಇರುವ ಬೀಜದಿಂದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಒತ್ತಡದ ಮೂಲಕ ತೆಗೆ

ಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಎಣ್ಣೆ ತಿಂಡಿ ಕರಿಯಲು ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಬೀಜದಿಂದ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದ ನಂತರ ಉಳಿದ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ಬೇಯಿಸಿ ಸೋಪನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೊಳೆ ನಾಶಕ.

ಸಸ್ಯ ವಿವರಣೆ:

ಹಿಪ್ಪೆ ಮರದ ರೆಂಬೆಗಳು ಬಹಳ ಅಗಲವಾಗಿ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಕಾಯಿ ಹಸಿರಾಗಿದ್ದು 1-2 ಬೀಜಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜೂನ್ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಹಣ್ಣುಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 450 ಬೀಜಗಳು ಇರುತ್ತವೆ.

ಸಸಿ ಬೆಳೆಸುವ ವಿಧಾನ:

ಸಸಿಗಳನ್ನು ಪಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣಿನ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿ ನೆಟ್ಟರೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆದು ಬರುತ್ತದೆ. ಪಾತಿಗೆ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ ನೀರೆಯಬೇಕು. ಮಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಳೆಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ಗೆ ತೆಗೆಯುತ್ತಿರಬೇಕು. ಚೀಲಗಳನ್ನು 1:1:1: ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ, ಮರಳು ಮತ್ತು ಕೆಂಪುಮಣ್ಣನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿ ತುಂಬಿಸಬೇಕು.

ಹೊಂಗೆ:

ಈ ಮರವು ಹೊಳೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೇಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಸಾದಾರಣವಾಗಿ ಕೆಂಪು ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮರಳಿನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ತೇವಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಹರಿದ್ವರ್ಣದ ಮರವಾಗಿದ್ದು 8-10 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ 8 ರಿಂದ 9 ಮೀ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಇದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ 1200 ಮೀ ಎತ್ತರವಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಮರವು ಸುಮಾರು 80 ರಿಂದ 100 ವರ್ಷ ಬದುಕುತ್ತದೆ.

ಬೆಳೆಸುವ ವಿಧಾನ:

1 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ. ನಲ್ಲಿ 700 ಬೀಜಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಾಗೂ ಸುಮಾರು 1 ವರ್ಷದವರೆಗೂ ಬೀಜಗಳು ಕೆಡದ ಹಾಗೆ ಇಡಬಹುದು. ಹೊಂಗೆ ಮರದ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿ ಮಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿ ನಾಟಿ ಹಾಕಿ ನಂತರ ಈ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಸಾಲು ಮರಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಸುವುದಾದರೆ, ಸಸಿಗಳನ್ನು 7 ರಿಂದ 9 ಮೀ ದೂರಕ್ಕೆ ನೆಡಬೇಕು. ತೋಪುಗಳಲ್ಲಾದರೇ, 2 ಮೀ ಹಾಗೂ 2 ಮೀ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು. ನಾಲೆಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಹ ಇದನ್ನು ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತನೆ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು 7 ನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಈ ಮರಗಳ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದು ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಇದು ರೈತರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾದ ಮರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ವಾತಾವರಣವಿದೆ. ಇದರ ಬೇರುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೀವಾಣುಗಳು ಸಾರಜನಕವನ್ನು ಶೇಖರಿಸುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ರೈತರು ತಮ್ಮ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂಗೆ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಿಂದ ಅವರ ಆದಾಯವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಈ ಹೊಂಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸಾಬೂನು ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಇದನ್ನು ಇಂಧನವಾಗಿಯೂ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಗುವಾನಿ, ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್ ಹಾಗೂ ಹೆಬ್ಬೇವು:

ಸಾಗುವಾನಿ ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್ ಹಾಗೂ ಹೆಬ್ಬೇವು ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ಉತ್ತಮವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾಲಿಥೀನ್ ಚೀಲಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 6 ರಿಂದ 8 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆಸಿದ ಸಸಿಗಳನ್ನು ರೈತರ ಜಮೀನಿನ ಬದುಗಳಲ್ಲಿ 3 ರಿಂದ 5 ಮೀ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಗುವಾನಿ ಮರವು ಮರಮುಟ್ಟುಗಳಿಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್ ಮರವು ಸುಮಾರು 8 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ

ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. 8 ರಿಂದ 10 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಕಟಾವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹುಣಸೆ:

ಈ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ, ಎಲೆ, ಹೂ, ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು, ಬೀಜಗಳೆಲ್ಲವೂ ಔಷಧಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ಮರ ಅಧಿಕ ಕಾಲ ಬಾಳುವುದು. ಇದು ಉಷ್ಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಸ್ಯ ವಿವರಣೆ:

ಇದರ ಕಾಯಿ ಡಿಸೆಂಬರ್-ಜನವರಿ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿ ಬಲಿಯುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿ ಕಾಯಿಯಲ್ಲೂ ಸುಮಾರು 3 ರಿಂದ 12 ಬೀಜಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬೀಜಗಳು ಯಾವುದೇ ಆರೈಕೆಯು ಇಲ್ಲದೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮೊಳೆತು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಮರವು ಬಹುಉಪಯೋಗಿ ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕ.

ಮಾನವನ ಆರ್ಥಿಕ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ಅವನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾನವ ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಉಚಿತ. ಉತ್ತಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ನೆರವು, ಸಕಾಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮೇಲಾಗಿ ಜನರೆಲ್ಲರ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರದಿಂದ ವಿಶಾಲ ಬಂಜರು ಪ್ರದೇಶಗಳು ವೃಕ್ಷ ಸಂಪತ್ತರಿತವಾಗಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಸೌಮ್ಯದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪನೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧ್ಯ.

3.5 ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸ್ವಸಹಾಯ/ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ತೀರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಹಕಾರಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಂಘವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಅಥವಾ ಬಲವರ್ಧಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಗಣಕೀಕರಿಸಿ ಹಾಲು ಕೊಡುವ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಎಮ್ಮೆ ತಳಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ರೈತರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೈನುಗಾರಿಕೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಆ ಬಳಿಕ ಕನಿಷ್ಠ 100 ಜನ ಅರ್ಹ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೊಸ ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಹಾಲಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಹೊಸ ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಮಹಾ ಮಂಡಳಿಯು ಮಹಿಳಾ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಮಹಿಳಾ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು. ಸದರಿ ಸಂಘವನ್ನು ನೋಂದಣೆ ಮಾಡಲು ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. 11.000 ಷೇರು ಬಂಡವಾಳ ಹಾಗೂ ನೋಂದಣೆ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಂಘದಿಂದಲೇ ಭರಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು.

ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಹಾಲನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘ ರಚನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಹಾಲು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕಾದಷ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಹಾಗೂ ಸ್ವಂತ ಜಮೀನು ಇರುವ ರೈತರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಉತ್ತಮ ತಳಿಯ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಹಸುಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಗಳಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ನೇರ ಸಾಲ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಯಾದ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಧನದ ಮೂಲಕ ಖರೀದಿಸಿ ವಿತರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಹಾಲಿನ ಮಾರಾಟ ಹಾಗೂ ಶೇಖರಣೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುವುದು. ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಹಾಲನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರುವ ಹಾಲು ಮಾರಾಟ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಹಾಲು ಶೇಖರಣೆಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಂಡು ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದಡಿ ಒದಗಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

ಹಾಲು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹಾಲು ಶೀತಲೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಹಾಲಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನಾಲ್ಕೈದು ಗ್ರಾಮಗಳಿಂದ ಕನಿಷ್ಠ 2 ರಿಂದ 2.5 ಸಾವಿರ ಲೀ. ಶೀತಲೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಶೀತಲೀಕರಣಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 7 ರಿಂದ 11 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚ ತಗುಲಿದ್ದು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದಡಿ ಒದಗಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು

ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಸಂಘ ರಚನೆಯಾದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಲ್ಲಿ, ರೈತರು ಒದಗಿಸುವ ಹಾಲಿಗೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟವೇ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು. ಇತರೆ ಉಪಉತ್ಪನ್ನಗಳಾದ ಬೆಣ್ಣೆ, ಕೋವಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

3.6. ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ

ಕೋಳಿಕುರಿ, ಮೇಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ತಳಿ ವರ್ಧನೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕಾವಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ರೈತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರತಿ ರೈತರುಗಳಿಗೆ 20+2 ಗಿರಿರಾಜ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು. ಸದರಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ದರಗಳಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಲು ಸರ್ಕಾರಿ ರೈತರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ 10+1 ಕುರಿ/ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ಇಲಾಖೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾದ ವಿಶೇಷ ಜಾನುವಾರು ತಳಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುದಾನ ನೀಡಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕುರಿ ಮಂಡಳಿಯ ವತಿಯಿಂದ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಂಚಿನ ಹಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ರೂ. 18.000 ಗಳ ಘಟಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ತಳಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪಶು ಆಹಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಮೂಲಕವೇ ಪಶು ಆಹಾರವನ್ನು ಸಬ್ಸಿಡಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದರಿಂದ ಪಶುಲ ಆಹಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೋಳಿ ಆಹಾರ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸಬೇಕು.

ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಹುಲ್ಲು ಗಾವಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು

ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ರೈತರನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವರುಗಳ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಮೇವಿನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಲು ಒಕ್ಕೂಟದಿಂದ ಸಹಾಯಧನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮೇವಿನ ಬೀಜ ಹಾಗೂ ಮೇವಿನ ಕಾಂಡಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶುವೈದ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಕೃತಕ ಗರ್ಭದಾರಣ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪನೆ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಇಲಾಕೆಯ ಸಂಸ್ಥೆಯಾದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರ, ಅಥವಾ ಕೃತಕ ಗರ್ಭದಾರಣೆ ಅಥವಾ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಗಳು ಇವೆಯೇ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು. ಇಲಾಖೆಯ ನಿಯಮದಂತೆ ಪ್ರತಿ 5000 ಜಾನುವಾರುಗಳ ಘಟಕಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪಶು ವೈದ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಬೇಕಾಗಿದ್ದು ಪಶುವೈದ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸರ್ಕಾರದ ನಿಯಮದಂತೆ ನೇರವಾಗಿ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕೇಂದ್ರ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸಿ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದು. ಹೊಸ ಪಶುಚಿಕಿತ್ಸಾಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಒರ್ವ ಪಶುವೈದ್ಯರು ಹಾಗೂ 2 ಡಿ ದರ್ಜೆ ನೌಕರರುಗಳ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸುಮಾರು 2 ಲಕ್ಷದ 70 ಸಾವಿರ ರೂ. ಗಳ ಅನುದಾನದ ಅವಶ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಪಶುವೈದ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಾಡಿಗೆ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಲು ರೂ. 500000 ಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಪಶುಸಂಗೋಪನಾ ಇಲಾಕೆಯ ಲೆಕ್ಕ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ 12 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪಶುಪಾಲನೆ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪಶುವೈದ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಅಗತ್ಯ ಪೀಠೋಪಕರಣ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಔಷಧ ಮತ್ತು ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು. ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒದಗಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೋಳಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕೋಳಿಮರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು

ಸರ್ಕಾರವು ಗಿರಿರಾಜ ಕೋಳಿಗಳ ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ಸರ್ಕಾರ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ದರದಲ್ಲಿ ಅರ್ಹ ರೈತರಿಗೆ ತಲಾ 20+2 ಗಿರಿರಾಜ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಆರ್ಥಿಕ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ

ರೈತರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳಾದ ಹಸು, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಕೋಳಿಗಳಿಗೆ ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ವಿಮಾ ಕಂಪನಿಯವರಿಂದ ಒದಗಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು

ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಕೋಳಿ ಮಾಂಸಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಮಾಂಸದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಕ್ರಮ ವಹಿಸುವುದು.

3.7. ರೇಷ್ಮೆ

ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ರೈತರಿಗೆ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಪೂರೈಸಲಾಗುವುದು.

ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಬೆಳೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ರಸಸಾರವು 6.3 ರಿಂದ 7.5 ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ಬೆಳೆಗೆ ಉತ್ತಮ ಮಣ್ಣು ಎಂದು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ 11 ತಳಿ ಸೊಪ್ಪನ್ನು ಸುಮಾರು 65ರಿಂದ 75 ಸಾವಿರ ಕೆ.ಜಿ. ಇಳುವರಿ ಕೊಡುವ ತಳಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್. ದ್ವಿತಳಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ 100 ಮೊಟ್ಟೆಗೆ

75 ರಿಂದ 90 ಕೆ.ಜಿ. ಗೂಡಿನ ಇಳುವರಿ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ತಳಿಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ 1 ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ 150 ರಿಂದ 200 ರವರೆಗೆ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರೇಷ್ಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳು.

ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜಮೀನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು.

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ)	ಮೊಬಲಗು (ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
ಅ.	ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಜಮೀನಿಗೆ ನೀರಾವರಿ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಾಗಿ	1.50
ಆ.	ಮಣ್ಣು ಪರೀಕ್ಷೆ	ಇಲ್ಲ
ಇ.	ಜಮೀನು ಹದ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ/ ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ	0.25
ಈ.	ಮಣ್ಣು/ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಗೊಬ್ಬರ/ ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಕ್ಕೆ	0.25
ಉ.	ಉಳುಮೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ	0.05
	ಒಟ್ಟು	2.05

ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಸಲು ರೈತರಿಗೆ ನೆರವು:

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ)	ಮೊಬಲಗು (ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
ಅ.	ಮೂಲ ಬಿತ್ತನೆ ಕಡ್ಡಿ ಖರೀದಿ-ವಿ1 ತಳಿ	0.050
ಆ.	ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು	0.250
ಇ.	ಸಸಿ ಖರೀದಿಸುವುದು	0.125
ಈ.	ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಕೆ	0.580
ಉ.	ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಕೂಲಿ ಖರ್ಚು	0.200
ಊ.	ತೋಟ ನಿರ್ವಹಣೆ	0.250
	ಒಟ್ಟು	1.000

ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸಲು:

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿವರ (ಪ್ರತಿ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ)	ಮೊಬಲಗು (ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
ಅ.	ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಮನೆಗೆ (1,000 ಚದರ ಅಡಿ ಅಳತೆ)	2.750
ಆ.	ಹುಳು ಸಾಕಾಣಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸಲಕರಣೆಗಳು	2.500
ಇ.	ರೋಗ ನಿರೋಧಕಗಳ ಖರೀದಿಗೆ	0.150
ಈ.	ಪ್ರತಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ	0.100
ಉ.	ಇತರೆ ವೆಚ್ಚ	0.050
	ಒಟ್ಟು	6.000

ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರು ಹೊಸ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಾರಿಕಟ್ಟೆ ನೆರವು:

ಈಗಾಗಲೇ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್. ದ್ವಿತಳಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು, ರೇಷ್ಮೆ ಗೂಡಿನ ಸರಾಸರಿ ದರ ಪ್ರತಿ ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ ರೂ. 150 ರಿಂದ 200 ಎಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಹವಾಮಾನ ವೈಪರಿತ್ಯದ ಕಾರಣ ದರವು ಏರುಪೇರಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಕೆ.ಜಿ.ಗೆ

° ರೂ. 50,00 ರಂತೆ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ವಾಸ್ತವ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

- ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು:- ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತಳಿಗಳನ್ನು ನರ್ಸರಿ ಮಾಡಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಧನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಹಾಗೂ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್. ದ್ವಿತಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಚಾಕಿ ಮಾಡಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.
- ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ಸೇವೆಗಳು ಶ್ರವಣ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ:- ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ತೋಟ ನಿರ್ವಹಣೆ, ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳು ಸಾಕಣೆ, ನೂತನ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಭವ ಹೊಂದಿರುವ ಕೃಷಕರ ಬೆಳೆಯು ಉತ್ತಮ ಬೆಳೆಯಾದಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಹಾಗೂ ಇತರ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರನ್ನು ಕರೆದು ಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಸವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಚಾಕಿ ಸಾಕಾಣಿಕೆ/ ನೂಲು ಬಿಚ್ಚಾಣಿಕೆ/ ರೇಷ್ಮೆ ಹುರಿ ಮಾಡುವಿಕೆ/ ಚಿಟ್ಟೆ ಕೊರೆದ ಗೂಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಸ್ತುಗಳ ತಯಾರಿಕೆ ಮಾಡುವುದು.
- ತರಬೇತಿ:- ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹಾಗೂ ನೂತನ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳುವಳಿಕೆ ನೀಡಲು ಪುರುಷ ಮತ್ತು ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 5 ದಿನಗಳ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಪ್ರತಿ ತರಬೇತಿದಾರರಿಗೆ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ರೂ. 60/- ರಂತೆ ಶಿಷ್ಯ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಸಹಾಯ:- ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಿ.ಎಸ್.ಆರ್. ದ್ವಿತಳಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸೋಂಕು ನಿವಾರಣೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸೋಂಕು ನಿವಾರಕಗಳು/ ಹಾಸಿಗೆ ಸೋಂಕು ನಿವಾರಕಗಳನ್ನು ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳುವಿನ ಮೇಲೆ ಸಿಂಪಡಿಸಲು ಪ್ರತಿ 100 ಮೊಟ್ಟೆಗೆ ಸರಾಸರಿ 5 ಕೆ.ಜಿ. ಯಂತೆ ವಿತರಿಸಲಾಗುವುದು.

ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು

- ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಮನೆ ಕಟ್ಟಲು ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ಗರಿಷ್ಠ ರೂ. 25,000/- ಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ/ಗಿರಿಜನ ಉಪಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಉಚಿತವಾಗಿ ರೂ. 2,500/- ಗಳ ಸಲಕರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೆಟಲಿಟಿಕ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ರೇಷ್ಮೆ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಶೇಕಡ 50ರ ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಿದೆ.

- ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ಸಸಿ ಬೆಳೆಸಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದರೆ ಶೇಕಡ 50 ರಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ರೂ. 1,750/- ಗಳ ಹುಳು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಸಲಕರಣೆಗಳ ಕಿಟ್‌ಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಎರೆಹುಳು ಗೊಬ್ಬರ ತಯಾರಿಕೆಗೆ ಶೆಡ್ ಕಟ್ಟಿಸಲು ಇಲಾಖೆಯ ನಕ್ಷೆಯಂತೆ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ ರೂ. 10,500/- ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಅಳವಡಿಸಿದರೆ ರೂ. 28,800/-ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನ (ಶೇಕಡ 70 ರಷ್ಟು) ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ /ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದವರಿಗೆ ಶೇಕಡ 90 ರಷ್ಟು ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಮನೆಗೆ ಸಹಾಯ ಧನ

- 1.20 ಎಕರೆ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ತೋಟ ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು 20X50 ಅಡಿ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಕ್ಷೆಯಂತೆ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರೂ. 50,000/-ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಎಕರೆ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ತೋಟ ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು 20X30 ಅಡಿ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಕ್ಷೆಯಂತೆ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರೂ. 25,000/-ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಎಕರೆ ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ತೋಟ ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು 20X15 ಅಡಿ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ಇಲಾಖೆಯ ನಕ್ಷೆಯಂತೆ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಮನೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡಲ್ಲಿ ರೂ. 15,000/-ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಇಲಾಖೆಯು ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಖರೀದಿಸಿದಲ್ಲಿ ರೂ. 15,000/-ಗಳ ಸಹಾಯ ಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

• ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆ ನಾಟಿಗಾಗಿ	1 ಎಕರೆಗೆ	ರೂ. 14,400/-
• ಉಪಕರಣಗಳ ಖರೀದಿಗಾಗಿ		ರೂ. 16,000/-
• ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳು ಸಾಕುವ ಮನೆಗಾಗಿ	375 ಚದರ ಅಡಿಗೆ	ರೂ.55,000/-
	600 ಚದರ ಅಡಿಗೆ	ರೂ.88,500/-
	1000 ಚದರ ಅಡಿಗೆ	ರೂ.1,80,000/-

4. ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಅಲಕ್ಷಿತ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಬಹುಶಃ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮುಂದುವರೆದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣಗಳಲ್ಲೊಂದಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಲು ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕಾಗಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿ ಕೌಶಲ್ಯದ ತರಬೇತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು, ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪ್ರಮುಖ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

4.1 ಶಿಕ್ಷಣ

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳಿಂದ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಗಳ (XII ತರಗತಿ) ವರೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಇರುವ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು ಅಥವಾ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅವಶ್ಯಕ ಭೋಧನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಾಕಷ್ಟು ಕೋಣೆಗಳು, ಆಟದ ಮೈದಾನ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು, ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಲಾಗುವುದು. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಮಹಾ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಕುಂಠಿತವಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಾ ಕೌಶಲ್ಯ ಮತ್ತು ಗಣಿತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಲು ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

4.1.1. ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು

ಅಂಗನವಾಡಿ ಉದ್ದೇಶ:

ಶಿಶು ಮರಣದರ, ಮಕ್ಕಳ ಮರಣದರ ಮತ್ತು ಮಾತೆಯರ ಮರಣದರಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು. 6 ವರ್ಷ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು, ಕಿಶೋರಿಯರು (11 ರಿಂದ 18 ವರ್ಷ ವಯೋವರ್ಗ), ಗರ್ಭಿಣಿ ಮತ್ತು ಬಾಣಂತಿಯರಲ್ಲಿನ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪರವಾಗಿ ಸುದಾರಿಸುವುದು. ಮಕ್ಕಳ ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಅಂದರೆ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸುಭದ್ರಬುನಾದಿ ಹಾಕುವುದಾಗಿದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು 6 ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಅಂಗನವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅಂಗನವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವ ಸೇವೆಗಳು:

- 1) ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ 2) ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ 3) ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಮನ್ವಯತೆಯಿಂದ 6 ಮಾರಕ ರೋಗಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಸೇವೆ. 4) ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣೆ 4) ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಸೇವೆ (ರೆಫರಲ್ ಸರ್ವಿಸಸ್) 6) ಆರೋಗ್ಯ ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುವುದು.

ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಆಯ್ಕೆ ವಿಧಾನ:

ಅಂಗನವಾಡಿ ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರದೇಶದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮೂಲಕ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯು ನಡೆಸುವರು.

ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಅರ್ಹತೆ:

ಬಡತನ ರೇಖೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಕುಟುಂಬಗಳ 6 ವರ್ಷ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು, ಗರ್ಭಿಣಿಯರು, ಬಾಣಂತಿಯರು ಹಾಗೂ ಪ.ಜಾತಿ/ಪ.ಪಂಗಡದ ಎಲ್ಲಾ 6 ವರ್ಷ ಒಳಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳು, ಗರ್ಭಿಣಿಯರು ಮತ್ತು ಬಾಣಂತಿಯರು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರು ಕಿಶೋರಿಯರು ಹಾಗೂ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿ ಇವರು ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ:

ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು 1,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗುವುದು. 2,000 ಅಥವಾ 3,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ 1 ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿ 1,000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ನಡೆಸುವರು. 300 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಿನಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅಂಗನವಾಡಿಗಳು ಇಲ್ಲದೇ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮಿನಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರವೆಂದರೆ, ಆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಸದರಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕಿ ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಪರಂತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬ ಸಹಾಯಕಿ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವರು.

ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಟ್ಟಡ:

ಒಂದು ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ರೂ. 2.50 ಲಕ್ಷ ಅನುದಾನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ರಾಜ್ಯವಲಯದವತಿಯಿಂದ ನಬಾರ್ಡ್ ನೆರವು ಮೂಲಕ, ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯವತಿಯಿಂದ 12 ನೇ ಹಣಕಾಸು ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ಮೂಲಕ, ಇಲಾಖೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಅನುದಾನ ರೂ. 50,000/- ದೊಂದಿಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯಡಿ ಎಸ್.ಜಿ.ಆರ್.ವೈ. ಅಥವಾ ಶಾಸಕರ ವಿಕಾಸನಿಧಿ ಅಥವಾ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯರ ಅನುದಾನದ ಮೂಲಕ ಬಾಕಿ ಹಣವನ್ನು ಒಸಗಿಸಿ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶೌಚಾಲಯನಿರ್ಮಿಸಲು ರೂ. 50,000/- ಅನುದಾನ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂಗನವಾಡಿ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ನೀರಿನ

ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಹೊಗೆರೆಹಿತ ಒಲೆ, ಉಗ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬಡುಗಳು, ಶಾಲಾ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಕಪ್ಪುಹಲಗೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು. ಕಾರ್ಯನಿರತ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ಅಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೈಗೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.

ಅನುದಾನ ಲಭ್ಯತೆ:

ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ:- ಪೂರಕ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಒದಗಿಸಲು ರಾಜ್ಯವಲಯದಡಿ ಪ್ರತಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 2-00 ರಂತೆ ಹಾಗೂ ಗರ್ಭಿಣಿ, ಬಾಣಂತಿ, ಕಿಶೋರಿಯರು, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕಿ ಇವರಿಗೆ ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಘಟಕ ವೆಚ್ಚ ರೂ. 3-00 ರಂತೆ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಗತ್ಯ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾರ್ಯೋಜನೆ ಅಳವಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಇಲಾಖೆಗೆ ಅನುದಾನ ಕೋರಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚ:- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆ/ ಅಂಗನವಾಡಿ ಸಹಾಯಕಿ ಇವರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮಾಸಿಕ ಗೌರವಧನ ಹಾಗೂ ಮಹಿಳಾ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕಿ/ ಸಹಾಯಕ ಶಿಶು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಯೋಜನಾಧಿಕಾರಿಯವರ ವೇತನ ಪರಿಕರಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಕಛೇರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಇಂಧನ ವೆಚ್ಚ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಅನುದಾನ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಐ.ಸಿ.ಡಿ.ಎಸ್. ಯೋಜನೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕಳ ಸ್ನೇಹಿ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ರೂ. 2.5 ಲಕ್ಷಗಳ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ಈಗಾಗಲೇ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರವು ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಹೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಆ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು
- ಅಂಗನವಾಡಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಹೊರಾಂಗಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಜಾರುಬಂಡೆ, ಉಯ್ಯಾಲೆ, ಮೆರಿಗೋ ರೌಂಡ್ ಇತರೆ ಆಟವಾಡುವ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿತರಿಸಲು ಆಹಾರದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಕೈತೋಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.
- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಿರಿನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಮಳೆ ಕೊಯ್ಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- ಅಡಿಗೆ ಕೊಠಡಿ, ದಾಸ್ತಾನು ಕೊಠಡಿ, ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು.
- ಗೋಡೆ ಬರಹದ ಮೂಲಕ ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಂಭಾಗವನ್ನು ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸುವುದು.
- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು.
- ಅಂಗನವಾಡಿ ಕೇಂದ್ರದ ಮಕ್ಕಳ ಭೌತಿಕಮಟ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಗಣಕಯಂತ್ರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

4.1.2. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ

ಆರರಿಂದ (6) ಹದಿನಾಲ್ಕು (14) ವಯೋಮಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ದಾಖಲಾತಿ, ಉಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆ ಸಂವಿಧಾನದ ಆಶಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಕೆಳಕಂಡ ನಿಯಮಗಳು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತವೆ.

- ಕನಿಷ್ಠ 10 ಶಾಲಾ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಶಾಲೆ ತೆರೆಯಬೇಕು.
- ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಮತಿಯೊಂದಿಗೆ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು.
- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ಕನಿಷ್ಠ 3 ಎಕರೆ ನಿವೇಶನ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡ, ಆಟದ ಮೈದಾನ ಶೌಚಾಲಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

- ಪ್ರತಿ ತರಗತಿಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕವಾಗಬೇಕು.
- 40 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಶಿಕ್ಷಕರು ಇರಬೇಕು.
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ವಿಭಾಗವಾರು ಪ್ರತಿ ಕೊಠಡಿ ಇರಬೇಕು.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ವಯ ಕೊಠಡೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಪೂರೈಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

- ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು
- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
- ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಂಖ್ಯೆ
- ಕೊಠಡಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
- ಅಡುಗೆಕೋಣೆ
- ಕುಡಿಯುವ ನೀರು
- ಶೌಚಾಲಯ
- ಕಂಪ್ಯೂಟರ್
- ಆಟದ ಮೈದಾನ
- ಗ್ರಂಥಾಲಯ
- ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ
- ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು
- ಇತ್ಯಾದಿ

ಶಾಲೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಬೌತಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು.

- ಶಾಲಾ ಕೊಠಡಿ: ಸರ್ವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ, ಯುನಿಸೆಪ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
- ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ: ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿ ವತಿಯಿಂದ
- ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ: ಸರ್ವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ, ಯುನಿಸೆಪ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು
- ವಿದ್ಯುತ್: ಸರ್ವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ
- ಶೌಚಾಲಯ: ಸರ್ವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ, ಯುನಿಸೆಪ್, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
- ಕಂಪ್ಯೂಟರ್: ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ಫೌಂಡೇಶನ್, ಮಾಹಿತಿ ಸಿಂಧು ಎಇಎಪ್ ಸರ್ವೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ ಇನ್‌ಫೋಸಿಸ್, ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗ, ದಾನಿಗಳು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು
- ಆಟದ ಮೈದಾನ: ಕನಿಷ್ಠ 200X200 ನಿವೇಶನ ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದಾನಿಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ಗ್ರಂಥಾಲಯ: ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಒಂದು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಇರಬೇಕು, ಕನಿಷ್ಠ ಸಾವಿರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು. ಅಗತ್ಯ ಮೊಬಲಗು ಮತ್ತು 1000 ರೂ. ಇಲಾಖೆ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಶಕ್ತರಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು: ಡೆಸ್ಕ್‌ಗಳು ಪ್ರತಿ 5 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಒಂದರಂತೆ ಮತ್ತು ಅಲ್‌ಮೇರ್, ರ್ಯಾಕ್ಸ್, ಕುರ್ಚಿ ಟೈಬಲ್ಸ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ ಶಾಸಕರ ಸಂಸದರ ನಿಧಿಯಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಆಟೋಪಕರಣಗಳು: ಬ್ಯಾಂಡ್‌ಸೆಟ್, ಆಟೋಪಕರಣಗಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಶಾಲಾ ನಿಧಿಗಳಿಂದ ಭರಿಸಬೇಕು.

- ಭೋಧನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು: ಮ್ಯಾಪ್ ಚಾರ್ಟ್ ಟೋಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಮಾಡಲ್ಸ್
- ದೃಕ್ ಶ್ರವಣ ಸಾಧನಗಳು: ಟಿ.ವಿ. ವಿಸಿಡಿ, ಓಹೆಚ್‌ಪಿ, ಟೈಪ್ ರೇಕಾರ್ಡರ್, ಕ್ಯಾಸೆಟ್, ಎಲ್‌ಸಿಡಿ ಪ್ರೋಜೆಕ್ಟರ್ ಜನರೇಟರ್, ಅಥವಾ ಬ್ಯಾಟರಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ ಡಿ.ಎಸ್.ಇ.ಆರ್.ಟಿ. ದಾನಿಗಳು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು.
- ಸಭಾ ಮಂಟಪ: ಬೇಕಾದ ಮೊಬಲಗು ರೂ. 50,000 ಯುವಜನ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಇಲಾಖೆ, ದಾನಿಗಳು ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ಕಾಂಪೌಂಡ್: ವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಂದು ಮೀಟರ್ ರೂ. 10,000 ದಂತೆ ಸರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಅಭಿಯಾನ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರ, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಬೇಕು.
- ಇತರೆ: ವಿಷಯವಾರು ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕವಾಗಬೇಕು, ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಪುನಶ್ಚೇನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ವಿಕಸನ ಮೌಲ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ತರಬೇತಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಎಲ್ಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೂ ಇಲಾಖೆಯ ಅಗತ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಮಂಜೂರಾತಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

4.1.3. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು

ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಿಯಮಗಳು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು. ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು.

ನಿಯಮಗಳು:

- ಪ್ರತಿ 3 ಕಿ.ಮೀ. ಗೊಂದರಂತೆ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆ ಇರಬೇಕು
- ಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ 40 ಮಂದಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು
- ಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ
- ಪ್ರತಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ವಾರಕ್ಕೆ 29 ಅವಧಿಗಳಂತೆ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗುವ ವಿಷಯವಾರು ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ
- ಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕೊಠಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಕನಿಷ್ಠ 3 ಎಕರೆ ಜಾಗ
- ವಿಷಯವಾರು ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ
- ದೈಹಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ
- ವೃತ್ತಿ ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ
- ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
- ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ವತಿಯಿಂದ ಅನುಮತಿ ಪಡೆದು ಶಾಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು.

ಪೂರೈಕೆ: ಸರ್ಕಾರ, ದಾನಿಗಳು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು.

ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುವ ಅಂಶಗಳು:

ಭೌತಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ:

ಅಂಶಗಳು	ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ(ರೂಗಳಲ್ಲಿ)
ಭೋಧನಾ ಕೊಠಡಿಗಳು ಪ್ರತಿ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕನಿಷ್ಠ 3	7,50,000
ಮುಖ್ಯ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ (ಕಛೇರಿ)	25,000
ಪ್ರಯೋಗಾಲಯದ ಸಾಮಗ್ರಿ	1,00,000

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು	50,000
ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕೊಠಡಿ	3,50,000
ಆಡಿಟೋರಿಯಂ	3,00,000
ಸೈಕಲ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್	25,000
ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಕೊಠಡಿ	2,50,000
ಸಭಾಮಂಟಪ	1,00,000
ಒಟ್ಟು	29,00,000

ಅನುದಾನ ಭರಿಸುವವರು: ಸರ್ಕಾರ/ ಡಿಎಸಿಆರ್‌ಟಿ/ ಹೆಚ್‌ಆರ್‌ಡಿ/ ಹಣಕಾಸು ಅಯೋಗ/ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು/ಪ್ರೀಮ್‌ಜಿ ಪೌಂಡೇಶನ್/ಇತರೆ.

ಪಾರೋಪಕರಣಗಳು:

ಒಂದು ಡೆಸ್ಕ್‌ಗೆ 4 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಂತೆ ಸಂಖ್ಯೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಟೇಬಲ್‌ಗಳು, ಅಲ್‌ಮೇರಾಗಳು, ಕುರ್ಚಿಗಳು, ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ರೂ. 5,00,000

ಭರಿಸುವವರು: ಸರ್ಕಾರ, ಡಿಎಸ್‌ಇಆರ್‌ಟಿ, ಹೆಚ್ ಆರ್ ಡಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ದೃಕ್ ಶ್ರವಣ ಸಾಧನಗಳು:

- ಕಂಪ್ಯೂಟರ್
- ದೂರದರ್ಶನ
- ವಿಸಿಡಿ/ ಕ್ಯಾಸೆಟ್
- ಒಹೆಚ್‌ಪಿ/ ಎಲ್‌ಸಿಡಿ
- ಟೀಪ್ ರೆಕಾರ್ಡರ್
- ಅಂತರ್ಜಾಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ: 2,50,000

ಭರಿಸುವವರು: ಸರ್ಕಾರ, ಡಿಎಸ್‌ಇಆರ್‌ಟಿ, ಹೆಚ್ ಆರ್ ಡಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು:

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಂಘ
- ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಘ
- ಗಣಿತ ಸಂಘ
- ಪರಿಸರ ಸಂಘ
- ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಘ
- ಭಾಷಾ ಸಂಘ
- ಕಲಾ ಸಂಘ

ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ: 20,000

ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಧಿಕಾರರಿಂದ ಮಮಜೂರಾತಿ ಪಡೆದು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

4.1.4. ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು

ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಹೊಂದುವುದು ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಕಾರಣ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲೇಜು ಇದೆಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಉಪನಿರ್ದೇಶಕರು, ಪದವಿಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ ಮೂಲಕ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಾಲೇಜು ಹೊಂದಿ ಕಲಾ ವಿಭಾಗ ಮಾತ್ರ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರಾತಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಈ ಕೆಳಗೆ ನಮೂದಿಸಿರುವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ಕಾಲೇಜನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕನಿಷ್ಠ 10 ಕಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು ಇರಬಾರದು.
- ಪದವಿಪೂರ್ವ ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಪೂರಕ ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು ಇರಬೇಕು.
- ಶೌಚಾಲಯ, ವಿದ್ಯುತ್, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಆಟದ ಮೈದಾನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕು.

ಕೋರ್ಸ್:

- ಕಲಾ ವಿಭಾಗ: ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕನಿಷ್ಠ 40 ರಿಂದ 80 ಇರಬೇಕು ಒಂದು ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ (ಸೆಕ್ಷನ್)
- ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ: ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ ವಾಣಿಜ್ಯ ವಿಭಾಗ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಲು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಂದ ಅರ್ಜಿಗಳು ಕನಿಷ್ಠ 40 ಬಂದಿರಬೇಕು.
- ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ : ಪಿಸಿಎಂಬಿ: 3 ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು (ಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ, ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರ, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳು ಬೇಕು).
- ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ವರ್ಗ :
 - ಭಾಷಾ ವಿಷಯ: ಪ್ರತಿ ಭಾಷಾ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರು ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಇರಬೇಕು
 - ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯ: ಒಂದೊಂದು ವಿಷಯಕ್ಕೂ ಒಬ್ಬ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು.
 - ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗ : ಪ್ರ.ದ.ಸ./ದ್ವಿ.ದ.ಸ.-01

ಡಿ ದರ್ಜೆ ನೌಕರರು -01

ಕೋಣೆ:

1. ಕಛೇರಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು	22 X 30 - 1
2. ಉಪನ್ಯಾಸಕರ ಕೊಠಡಿ	22 X 30 - 1
3. ತರಗತಿ ಕೊಠಡಿ	22 X 30 - 2
4. ಚಿಕ್ಕ ಕೊಠಡಿ	22 X 15 - 2
5. ಗ್ರಂಥಾಲಯ	22 X 30 - 1(ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. 5000/- ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರಬೇಕು)
6. ಮಹಿಳೆಯರ ಕೊಠಡಿ	22 X 15 - 1
7. ಓದುವ ಕೋಣೆ (ರೀಡಿಂಗ್)	22 X 30 - 1

ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ

1. ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಹಾಲ್	22 X 30 - 2
2. ಪ್ರಾಕ್ಟಿಕಲ್ ಚಿಕ್ಕದು	22 X 15 - 2
3. ವಿಜ್ಞಾನ ದಾಸ್ತಾನು ಕೊಠಡಿ	22 X 10 - 2

ಪೀಠೋಪಕರಣ:

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದಾಖಲಾತಿಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಟದ ಮೈದಾನ:

ಆಟದ ಮೈದಾನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಎಕರೆ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಕೆಗೆ ರೂ. 50,000/- ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ರೂ. 50,000/- ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. 10,00,000/- ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೊಠಡಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. 50,00,000/- ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠ ರೂ. 5,000/- ಮೌಲ್ಯದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಸರ್ಕಾರದಿಂದಲೇ ಭರಿಸಬೇಕು.

4.2. ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ತರಬೇತಿ

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ವಿದ್ಯಾವಂತ /ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೊಂದಿದ ಯುವಕರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ತರಬೇತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಉಪಯೋಗದ ತರಬೇತಿ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲ್ಯದ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಬೇಕು. ಇದನ್ನು ಆಯ್ದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ತರಬೇತಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲದೆ ಶಿಷ್ಟಪೇತನ/ಮೀಸಲಾತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ನಗರ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಸೇವೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂತಹ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಖಾಸಗಿ ವಲಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ತರಬೇತಿಗಳಿಗೆ ಶೇಕಡಾ 50ರಷ್ಟು ಮೀಸಲಾತಿ ನೀಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ತರಬೇತಿಗೆ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುವುದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಕೊಡುವುದು. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಜನತೆಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ತಮ್ಮ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
- ಈ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಆಶಯದಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದಶದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ/ಯುವಕಯುವತಿಯರ ಗಣತಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಮೂನೆಯಂತೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಪದವೀ ಧರ	10 ನೇ ತರಗತಿ	8 ನೇ ತರಗತಿ	ಒಟ್ಟು	ಎಸ್.ಸಿ	ಎಸ್.ಟಿ	ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾತರು	ಇತರೆ	ಒಟ್ಟು
1	ಯುವಕರು								
2	ಯುವತಿಯರು								

- ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ನಮೂನೆಯಂತೆ ಪಡೆಯುವುದು.

ಕ್ರ. ಸಂ	ಕುಶಲಕರ್ಮಿ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	ಚಟುವಟಿಕೆ	ಜಾತಿ/ವರ್ಗ	ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ	ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಸವಲತ್ತುಗಳ ವಿವರ				
					ಸುಧಾರಿತ ಉಪಕರಣ	ವಸತಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ	ನಿವೇಶನ	ಸಾಲ	ಸಹಾಯ ಧನ
1									
2									

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು/ಗುಡಿಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು/ಸೇವಾ ವಲಯಗಳನ್ನು ಸಮೂಹ ಅಥವಾ ಗುಂಪು (Cluster) ದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಗೊಂಡ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಇರುವಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು

ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಈ ಕೈಗಾರಿಕೆಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ, ಪ್ರಗತಿಗೆ ಇರುವಂತಹ ತೊಡಕುಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

- ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು, ಸೇವಾ ವಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಇವುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಭದ್ರ ಬುನಾದಿ ತರಬೇತಿ, ಉನ್ನತ ತರಬೇತಿ, ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ (ಹೆಸರಾಂತ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ) ಸ್ಥಾಪನೆ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು.
- ವೃತ್ತಿ ನಿರತ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.

ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ:

ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬಿ.ಪಿ.ಓ.ಗಳಲ್ಲಿಯುವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗದ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ, ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ಉತ್ಪಾದನೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ:

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಕ್ಯಾಡ್ ಡಿಜೈನ್, ಕಟ್ಟಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಹೊಸ ವಿನ್ಯಾಸ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು 3 ತಿಂಗಳಿಂದ 12 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಸಹ ಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿದ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರು ಹತ್ತಿರದ ಅಪೆರಲ್ ಬಟ್ಟೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಜಾಬ್‌ವರ್ಕ್ (ಬಿಡಿ ಕೆಲಸ) ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು.

ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ & ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸೇವೆಗಳು:

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ಆಧರಿಸಿ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಬಿಡಿ ಭಾಗಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬಿಡಿ ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಪೂರಕ ಯಂತ್ರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆ (ಎಸ್.ಐ.ಎಸ್.ಐ) ಮೂಲಕ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಆಹಾರ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರಸರ್ಕಾರದ ಕೇಂದ್ರ ಆಹಾರ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು(ಸಿ.ಎಫ್.ಆರ್.ಡಿ.ಐ) ಇವರಿಂದ ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ನಿರೋದ್ಯೋಗ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸೇವಾ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ

ನಿರೋದ್ಯೋಗ ಅವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಗಳು, ದ್ವಿಚಕ್ರ ವಾಹನ ರಿಪೇರಿ, ಮರಗೆಲಸ ಮುಂತಾದ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ನೀಡುವುದು.

1 ಲಕ್ಷ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜನ ಯೋಜನೆ

ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಉದ್ಯೋಗ ಅವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ:

ವಯಸ್ಸು: ಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಗ 18 ರಿಂದ 35 ವರ್ಷ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಇತರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗ, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ 18 ರಿಂದ 40 ವರ್ಷ

ವಿದ್ಯಾರ್ಹತೆ:

ಕನಿಷ್ಠ 7 ನೇ ತರಗತಿ, ಐ.ಟಿ.ಐ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಪದವೀದರರು ಇತರೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಪುರಸ್ಕೃತವಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನ ವೃತ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 6 ತಿಂಗಳ ತರಬೇತಿ ಹೊಂದಿರುವ ಯುವಕರು, ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯ ವಾರ್ಷಿಕ ರೂ. 40,000-00 ಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು ಯಾವುದೇ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸುಸ್ಥಿರಾರಾಧಾರವಾದ, ತರಬೇತಿ ಅವಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ 3 ತಿಂಗಳಿಂದ 12 ತಿಂಗಳ ವರೆಗೆ ಇರುತ್ತದೆ.

ತರಬೇತಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ರೂ. 750-00 ಗಳ ಶಿಷ್ಯವೇತನ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ರೂ. 750-00 ಶಿಷ್ಯವೇತನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು.

- ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗ ಯೋಜನೆಗಳು: ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರು ಸ್ವಯಂ ಉದ್ಯೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗಲು ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯ, ಅನುದಾನ, ಉದ್ಯಮ ಶೀಲತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲ ಪಡೆಯಬಹುದು.
- ಪಿ.ಎಂ.ಆರ್.ವೈ ಯೋಜನೆ: ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ 8 ನೇ ತರಗತಿ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಪಾಸಾದ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಅವರು ಮಾಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಸಾಲ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ರೂ. 2.00 ಲಕ್ಷ ಸೇವಾ ಚಟುವಟಿಕೆ ರೂ. 1.00 ಲಕ್ಷಗಳ ವರೆಗೆ ಸಾಲ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
- ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಉದ್ಯೋಗ ಸೃಜನೆ : ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಯುವಕ/ಯುವತಿಯರನ್ನು ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿ ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೆಯಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ತಯಾರಿಕೆ, ಎಂಬ್ರಾಯಿಡರಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಅಗರಬತ್ತಿ, ಎರೆಹುಳಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ ಅವರಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಆಯೋಜಿಸುವ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ/ಮಾರಾಟ ಮೇಳದ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಒದಗಿಸುವುದು.
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು: ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡಲು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಸೌಲಭ್ಯ/ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.
ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ/ಮಾರಾಟ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು
ವಿವಿಧ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರ/ರಾಜ್ಯ/ಜಿಲ್ಲಾ/ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯದ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬಹುದು(ಉದಾಹರಣೆ ಗೆ ಕಾವೇರಿ ಸರಸ್ ಮೇಳ, ದೆಲ್ಲಿಹಾತ್ ಮಾರಾಟ ಮೇಳ, ಕಲಾವೈಭವ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟ ಮೇಳ ಇತ್ಯಾದಿ)

ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ/ಅರೆಸರ್ಕಾರದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಡಿಎಸ್‌ಎಂಎಸ್, ಜನತಾ ಬಜಾರ್ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆ ಇರುವ ಉದ್ಯಮಿಗಳು:

- ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು

- ಸರಳವಾದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಮತ್ತು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸೇವೆಗಳು
 - ಮೋಟಾರ್ ರೀಪೈರಿಂಗ್
 - ಬೋರ್ವೆಲ್ ರಿಪೇರಿ
 - ಮೊಬೈಲ್ ರಿಪೇರಿ
 - ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ರೇಡಿಯೊ, ಟಿ.ವಿ ರಿಪೇರಿ
- ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣ ಘಟಕಗಳು
- ಚರ್ಮ ಆಧಾರಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು
- ಡಾಟಾ ಎಂಟ್ರಿ ಸೇವೆಗಳು(ಡಿಟಿಪಿ)
- ಬಿ.ಪಿ.ಓ ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್ ಹಾಗೂ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಆಟೋಮೊಬೈಲ್ ಸೇವೆಗಳು
- ಎಂಬ್ರಾಯಿಡಿರಿ ಹ್ಯಾಂಡ್ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್
- ಕಟ್ಟಡ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ಮತ್ತು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು

4.3 ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮೆಡಿಕಲ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು, ಅವಕಾಶಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸವಾಲಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದಿದೆ. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ / ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕಗಳು/ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರನ್ನು ಈ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲಾಗುವುದು.

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನುಸಾರ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ 3 ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಉಪಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಈ ಕಳಕಂಡ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ.

- ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ
- ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ಕಿವಿ, ಮೂಗು ಮತ್ತು ಗಂಟಲು ಚಿಕಿತ್ಸೆ
- ಪ್ರಸೂತಿ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ
- ದಂತ ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಇದಲ್ಲದೆ ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶುಚಿತ್ವ, ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಪೌಷ್ಟಿಕಾಹಾರ, ಹಾಗೂ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾರಣಾಂತಿಕ ರೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- **ಗ್ರಾಮದ ಆಯ್ಕೆ:** ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯನುಸಾರ ಮೈದಾನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 5000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಕೇಂದ್ರ, ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 3000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ 25000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ 35000 ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾವ ಸೌಲಭ್ಯವು ಇಲ್ಲದೇ ಇರುವ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ಉಪಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಯೋಚಿಸಬೇಕು. ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉದಾ: ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಉಪಕರಣಗಳು, ಔಷಧಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಿರುವುದರಿಂದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಹೆರಿಗೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನೆಡೆಯುವಂತೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಗ್ರಾಮದ

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಸೌಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆಯಾಗುವಂತೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಹೆರಿಗೆಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಮಹಿಳೆಯರು ದೂರದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವ ಸಂದರ್ಭ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕಡೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದೇ ಪ್ರಸೂತಿ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಉಪ ಕೇಂದ್ರ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಯು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಅಗತ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಜನರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸೇವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ (ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, ಬಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳು, ಗೋಡೆ ಬರಹಗಳು) ವ್ಯಾಪಕ ಪ್ರಚಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿರುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯ ಲಸಿಕೆಗಳು, ಔಷಧಿಗಳು ಉಪಕರಣಗಳು ಸದಾ ಕಾಲವು ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿರುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ನೀಡಬೇಕು. ಈ ಶಿಕ್ಷಣದಡಿ ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ, ಮದುವೆಯ ಸರಿಯಾದ ವಯಸ್ಸು, ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಕುಟುಂಬದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ರ್ಯಾಲಿಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಇಲಾಖಾ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಬೇಕು.
- ಈ ಗ್ರಾಮದ ಆರೋಗ್ಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ಇಲಾಖಾ ಅನುದಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಈ ಕೆಳಕಂಡ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ತಕ್ಷಣದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಜನನೀ ಸುರಕ್ಷಾ ಯೋಜನೆ
- ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಮತ್ತು ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕುಷ್ಠರೋಗ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ಪರಿಷ್ಕೃತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕ್ಷಯರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂಧತ್ವ ನಿವಾರಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಲೇರಿಯ ನಿರ್ಮೂಲನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗಲಗಂಡ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಡ್ಸ್ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

ಈ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚಮಾಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸೂಕ್ತ ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು.

- ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ``ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಅಭಿಯಾನ `` ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು.
- ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರದ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿ ವಿದ್ಯುತ್ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಇನ್‌ವೆಸ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್/ಯು.ಪಿ.ಎಸ್. ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು
- ಸದರಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ರೋಗಗಳು ಮರುಕಳಿಸದಂತೆ ಅಗತ್ಯ ಮುಂಜಾಗೃತಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಸಗಿ ವೈದ್ಯರ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಲಸಿಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಾಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಪೂರ್ಣ ಸವಲತ್ತುನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ಅರ್ಹರಿಗೂ ತಲುಪುವಂತೆ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರಚಾರ ನೀಡಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ 12ನೇ ಹಣಕಾಸು ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಜಿ.ಎಸ್.ವೈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ದುರಸ್ತಿಪಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ತಾಲ್ಲೂಕು ವೈದ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಈ ಮೆಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಪೂರಕ ಸಿದ್ಧತೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರಾಮದ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ದೂರವಾಣಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಹ ಲಭ್ಯವಿರುವಂತೆ ಕ್ರಮವಹಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

5. ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳು:

ಭೂ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ವರಮಾನದೊಂದಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಅರೆಉದ್ಯೋಗ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ನಿರಾಶಾದಾಯಕ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಬೃಹತ್ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಯುವಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವುದು.

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯವು ಕೃಷಿಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪೀಠೋಪಕರಣ, ಸರಳವಾದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಉಪಕರಣಗಳು, ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು, ಡೇಟಾ ಎಂಟ್ರಿ ಸೇವೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯದ ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು. ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಾಗಿ ನೆರವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ಭಾಗಿದಾರರನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮಿದಾರರು ಉಚಿತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನಿವೇಶನಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ (Incentives) ಪಡೆಯಬಹುದು. ವಿದ್ಯುತ್ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರತಿ ಘಟಕಗಳು ಕನಿಷ್ಠ 50 ಜನ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಗುಂಪುಗಳು ಯಶಸ್ಸು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ಸಾಂಪ್ರಾದಾಯಿಕ ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸೀಮಿತವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. ಹಾಗೂ ಈ ಬಗೆಯ ಘಟಕಗಳಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲು ಯಶಸ್ವಿ ಖಾಸಗಿ ವಲಯ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಲು ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಾರಂಭವು ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಹೊಗಲಾಡಿಸುವುದು. ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಕೆಲಸಗಾರರು ಅವಶ್ಯಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಜೊತೆಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ನೂತನ ಕೈಗಾರಿಕೆ ನೀತಿ 2006-2011ನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಕಟಿಸಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

- ಜಿ.ಎಸ್.ಡಿ.ಪಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಶೇಕಡಾವಾರು ಪ್ರಮಾಣದ ಹೆಚ್ಚಳ, ಉತ್ಪಾದನಾ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸುವುದು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಫ್ತು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಫ್ತು ಪಾಲಿನ ಹೆಚ್ಚಳ, ಉತ್ಪಾದನೆ

ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕನಿಷ್ಠ 10 ಲಕ್ಷ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ, ವೈವಿಧ್ಯೀಕೃತ ಕೈಗಾರಿಕಾ ತಳಹದಿಯ ಪ್ರವರ್ತನೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅಸಮತೋಲನವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು, ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶದ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸಮಗ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಗುರಿ ಸಾಧನೆ.

- ಮುಂದಿನ 5 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೀಕರಣದ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದುಳಿದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಮನ ನೀಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳ ವಲಯವಾರು ವಿಂಗಡಣೆ, ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಸದಾ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅವಕಾಶವುಳ್ಳ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಎಸ್.ಪಿ.ವಿ ಮುಖಾಂತರ ಅನುಷ್ಠಾನ, ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಉತ್ತೇಜನ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಸಮೂಹ/ಕಾರಿಡಾರ್‌ಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಒತ್ತಾಸೆ, ಈಗಿರುವ ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡುವುದು, ರೂ. 500 ಕೋಟಿಗಳ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನಿಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಉನ್ನತೀಕರಣ ನಿಧಿಯ ರಚನೆ, ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ-ಆಹಾರ-ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಉದ್ಯಮಗಳ ಪ್ರವರ್ತನೆ, ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಉಳಿವು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಉನ್ನತಿಯ ಅಳವಡಿಕೆ ಮತ್ತು ರೂ. 25.00 ಕೋಟಿಗಳ ಉನ್ನತೀಕರಣ ಉತ್ತೇಜನ ನಿಧಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಉದ್ಯಮಶೀಲತಾಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರವರ್ತನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.
- ಪ್ರವೇಶ ತೆರಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷ ಪ್ರವೇಶ ತೆರಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಉತ್ತೇಜನ ಮತ್ತು ರಿಯಾಯಿತಿಗಳು, ಪರಿವರ್ತನಾ ಶುಲ್ಕದ ಮನ್ನಾ, ಮುದ್ರಾಂಕ ಶುಲ್ಕದ ವಿನಾಯಿತಿ ಮತ್ತು ನೋಂದಣಿ ಶುಲ್ಕದಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿಯ ನೀಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸದರಿ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸತಿಸಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸದರಿ ಕೈಗಾರಿಕಾ ನೀತಿ 2006-11 ವಿವರಗಳನ್ನು WWW.Karnatakaindustry.gov.in ವೆಬ್ ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

6. ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ :

ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸಲು ಸಮುದಾಯಿಕ ಮತ್ತು ಏಕತೆಯ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಲವಾರು ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಮುದಾಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ. ಆದುದರಿಂದ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯದ ಜನರ ಅವಶ್ಯಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಆಗಿಂದಾಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರುವ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರರಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯ ನಡೆಸುವುದು ಇದರ ಉದ್ದೇಶ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಗುಂಪುಗಳ ರಚನೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಧನೆಯಾಗಿದೆ. ಸಮರ್ಥ ಹಾಗೂ ಬದ್ಧರಾದ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯದಿಂದ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದಡಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಇದು ಇತರ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ದಾರಿ ದೀಪವಾಗಬೇಕು.

ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಭಾಗವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಸಮುದಾಯ ಭವನಗಳು, ಕ್ರೀಡಾ ಮೈದಾನಗಳು, ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ವಾಚನಾಲಯಗಳು. ಗ್ರಾಮದ ಸಮುದಾಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

ಮಹಿಳಾ ಸಬಲೀಕರಣ:

ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಹಾಗೂ ಸರ್ವತೋಮುಖ ಸಬಲೀಕರಣ ಸಾಧಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಹಾಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅವಶ್ಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲು ಯೋಜಿಸಬೇಕು, ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಯೋಜನೆಯು ಪೂರಕವಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು. ಸಾಕ್ಷರತಾ ಆಂದೋಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲದೆ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯವು ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕ್ರೀಡೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ಸಕ್ರಿಯ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಯೋಜಿಸಬೇಕು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗುಗಳಾದ ಬಾಲ್ಯ ವಿವಾಹ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಬಾಲಕಾರ್ಮಿಕತೆ, ಮಹಿಳೆಯ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗತಾರತಮ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕುವಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲವು. ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸಾಕ್ಷರ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು ಸಜ್ಜಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ವಾರ್ಡ್ ಸಭೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳು ಭಾಗವಹಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಅಂತಹ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಗವಹಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುವರು. ಸದರಿ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಚರ್ಚೆ ಹಾಗೂ ಸಂವಾದ ನಡೆಯುವಲ್ಲಿ ತನ್ಮೂಲಕ ಗುಣಾತ್ಮಕ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಯುವಜನ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡೆ

ಯುವಜನ ಸೇವೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಇಲಾಖೆಯು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಜನರನ್ನು ತೊಡಗಿಸಲು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಕ ಸಂಘಗಳು, ಯುವತಿ ಮಂಡಳಿಗಳನ್ನು ನೋಂದಾವಣೆ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ನೋಂದಾವಣೆಗೊಂಡ ಯುವಕ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಯುವತಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ತಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಶುಚಿತ್ವ ಕಾಪಾಡುವುದು, ಉತ್ತಮ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರನ್ನು ಸಾಕ್ಷರರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು, ಉಚಿತ ಆರೋಗ್ಯ ತಪಾಸಣಾ ಶಿಬಿರ, ಉದರದರ್ಶಕ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸಾ ಶಿಬಿರ, ಕಣ್ಣಿನ ಪೊರೆ ತಪಾಸಣೆ ಶಿಬಿರ, ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನ, ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ದೊರೆಯಬಹುದಾದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡುವುದು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಜನೋಪಯೋಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು.

ಇಲಾಖೆಯು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬಾಲಕ/ಬಾಲಕಿಯರಲ್ಲಿ ಕ್ರೀಡಾ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸಲು ಮತ್ತು ಅವರು ಆರೋಗ್ಯವಂತರಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ 16 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ

ಕ್ರೀಡಾಕೂಟವನ್ನು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲಾ, ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದವರೆಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಜೇತರಾದವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಕ್ರೀಡಾಕೂಟದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ರೂ. 2,000-00 ಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಂಘಟನೆಗೆ ರೂ. 10,000-0 ಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸದರಿ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟಗಳಿಗೆ ಸಮಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಕ್ರೀಡಾ ಪ್ರಾದಿಕಾರವು ಭರಿಸುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾಕೂಟ ನಡೆಸುವ ದಿನದಂದು ದಿನಭತ್ಯೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ರೂ. 35-00 ರಂತೆ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಭತ್ಯೆ ಮತ್ತು ದಿನಭತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು.

ಇಲಾಖೆಯು ಕ್ರೀಡಾಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದು, ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಭಾನ್ವಿತ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಆಯ್ಕೆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಬಾಲಕ , ಬಾಲಕಿಯರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಡಿ ಉತ್ತಮ ಪ್ರತಿಭೆಗಳವರಿಗೆ ಇಲಾಖೆಯ ಕ್ರೀಡಾಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ದೊರಕಿಸಲಾಗುವುದು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರಿಗೆ ಬೇಸಿಗೆ ರಜೆಯಲ್ಲಿ ಬೇಸಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು 21 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಬಾಲಕ, ಬಾಲಕಿಯರು ನಿರಂತರ ಕ್ರೀಡಾ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

ಇಲಾಖೆಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಜಾನಪದ ಕಲೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜನರಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿ ಮೂಡಿಸಲು ಯುವಜನ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಯುವಜನ ಮೇಳಗಳು ತಾಲ್ಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲಾ, ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಂತೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಕಲೆಗಳು ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಲು ಮತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ಜನರ ಮುಂದೆ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಯುವಜನಮೇಳ ಸಂಘಟನೆಗೆ ಪ್ರತಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿಗೆ ರೂ. 5,000-00 ದಂತೆ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ರೂ. 2,000-00 ಗಳಂತೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಯುವ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆ ಯುವಜನ ಮೇಳ ನಡೆಸುವ ದಿನಗಳಂದು ದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ರೂ. 35-00 ರಂತೆ ದಿನಭತ್ಯೆ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯುವ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಗೆ ದಿನಭತ್ಯೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರಯಾಣ ಭತ್ಯೆಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಭರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಬಯಲು ರಂಗಮಂದಿರ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ತಲಾ ಒಂದು ಶಾಲೆಗೆ ರೂ. 10,000-00 ಗಳಂತೆ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕ್ರೀಡಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಶಾಲಾ ಆಟದ ಮೈದಾನಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಈ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಯಾವ ಸಂಘಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಕ್ರೀಡಾ ಸಲಕರಣೆ/ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಲು ಅನುದಾನ ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕಷ್ಟಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರೀಡಾಪಟುಗಳು/ಕುಸ್ತಿಗಾರರಿಗೆ ಅವರು ರಾಜ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿರುವ ಸಾಧನೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ರೂ. 300, 400 ಮತ್ತು 600 ಗಳ ಮಾಸಾಶನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಜನರಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರ ಜಯಂತಿಗಳು, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ನಡೆಸಲು ಯುವಕ ಸಂಘಗಳು ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವಂತೆ

ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಜನರಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮೂಡಲು ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ಗೌರವ ಮೂಡಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಯುವಜನ ಸೇವಾ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಯೋಜಿಸಬೇಕು. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನ

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕುರಿತು ವಿವರಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವಾಗ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

- ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇವೆ?
- ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಕು?
- ನಾವು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು?
- ನಾವು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು?

1. ನಾವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ?

ಯಾವ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ವಸ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯ.

- ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ
- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ
- ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ
- ಹಣಕಾಸು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ eco-zones ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಸಂಪತ್ತುಗಳ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಈ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯ ಕುರಿತು ಯೋಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಹೊಂದಿದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಇಲಾಖೆವಾರು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಗ್ರಾಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಿರುದ್ಯೋಗ ನಿವಾರಣೆ ಮುಂತಾದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಅನೇಕ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿವೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೈಗೊಂಡ ಸರ್ವೆ ಕುಟುಂಬ ಸಮೀಕ್ಷೆ ವಸತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಆಹಾರ ಇಲಾಖೆಯ ಪಡಿತರ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಇತರೆ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸಬಹುದು ಇಲ್ಲವೆ PRA/PLA/PPA ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನರು ಭಾಗವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸದಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಿ, ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸಬೇಕು.

ಹಣಕಾಸು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಅತಿ ಅವಶ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ಯಾವ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟು ಮೊತ್ತದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮ ತಾಲ್ಲೂಕು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುದಾನ, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುದಾನ, ಕೇಂದ್ರ ಪುರಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಯೋಜನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುದಾನ, ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಅನುದಾನ.

2. ನಾವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಸಾಗಬೇಕು?

ಮೇಲೆ ತಿಳಿಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬೇಕು. ವಿಷಯ ತಜ್ಞರೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಗ್ರಾಮವು ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಹಾಗೂ ಯಾವ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕು.

3. ನಾವು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು?

ಮೇಲೆ ಸಮಾಲೋಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ ವಿಶ್ಲೇಷಿತ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದೊಂದಿಗೆ ಅದರಲ್ಲೂ ವಿವಿಧ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಆದ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಹಣಕಾಸು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಹಣಕಾಸನ್ನು ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೋ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ ವರದಿಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಸದರಿ ವರದಿಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

4. ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ವರದಿ ತಯಾರಿಕೆ

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಮೂರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವು ಎಲ್ಲಿದ್ದೇವೆ ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಎರಡನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾವೆಲ್ಲಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಗಳನ್ನು ವಲಯವಾರು ವಿವರ ನೀಡಬೇಕು. ಕೊನೆಯ ಹಾಗೂ ಮೂರನೆ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಉಪಸಂಹಾರದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯ ಕೊನೆಗೆ ಸಾಧಿಸುವ ಫಲಿತಾಂಶ ಹಾಗೂ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು, ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅನುಬಂಧ-2ರಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಿದ ನಮೂನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಪಾಡು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನಾ ವರದಿ

ಭಾಗ-1:ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ(ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ದ್ದೇವೆ?)

- ಪರಿಚಯ
- ಜೀವ-ಭೌತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು
- ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು
- ಹಣಕಾಸು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು
- ಹಿಂದಿನ ಅವಧಿಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಅವಲೋಕನ

ಭಾಗ-2:ವಲಯಗಳು (ನಾವು ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೇಗೆ ಸಾಗಬೇಕು)

- ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವುದು
 - ಗ್ರಾಮದ ಒಳರಸ್ತೆ/ಬೀದಿಗಳಿಗೆ ಹಾಸನ್ನು ಹಾಕುವುದು
 - ಮಳೆ ನೀರು ಹಾಗೂ ಬಚ್ಚಲು ನೀರನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಸಗಿಸುವುದು
 - ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಾಣ
 - ವಸತಿ
 - ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ
 - ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ವಿಲೇವಾರಿ
 - ವೈಯಕ್ತಿಕ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳು
 - ಇತರೆ
- ಭೂ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
 - ಜೀವನಾಧಾರ ವಲಯಗಳು
 - ▶ ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ
 - ▶ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ
 - ▶ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅರಣ್ಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಅರಣ್ಯ
 - ▶ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಹೈನುಗಾರಿಕೆ
 - ▶ ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೃಷಿ ಆಧಾರಿತ ಕೈಗಾರಿಕೆ
 - ▶ ರೇಷ್ಮೆ
 - ಕೃಷಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
 - ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಗಳು
 - ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
 - ತುಂತುರು, ಹನಿ ನೀರಾವರಿ
 - ಕೃಷಿ ಹಿಮ್ಮುಖ ಹಾಗೂ ಮುಮ್ಮುಖ ಸಂಪರ್ಕ (Backward and Forward linkages)
 - ಬೀಜ ಗೊಬ್ಬರ, ಔಷಧಿ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಪೂರೈಕೆ
 - ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು
 - ರೈತ ಸಂತೆಗಳು, ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಯಾರ್ಡ್‌ಗಳು, ಜಾನುವಾರು ಸಂತೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
 - ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವುದು
 - ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಲ ನೀಡಿಕೆ
 - ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
 - ಶಿಕ್ಷಣ
 - ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೌಢ ಶಿಕ್ಷಣ
 - ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಶಿಕ್ಷಣ

- ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ
 - ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು
 - ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಸರಬರಾಜು
 - ಶೌಚಾಲಯ, ಪರಿಸರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಚರಂಡಿ ಹಾಗೂ ಕಸ ವಿಲೇವಾರಿ
 - ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆ
 - ಮಾರಕ ರೋಗಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ
 - ಅಂಗನವಾಡಿಗಳು, ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ
 - ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆ
- ತರಬೇತಿ
 - ಖಾಸಗಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು
 - ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಉಪಯೋಗ
 - ಉತ್ಪಾದನಾ ಮತ್ತು ಸೇವಾವಲಯ
 - ಇತರೆ ವಲಯ
 - ಶಿಷ್ಟ ವೇತನ
 - ಇತರೆ
- ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಗಳು
 - ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯ
 - ಸೇವಾ ವಲಯ
 - ತರಬೇತಿ
 - ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿ ಪೂರೈಕೆ
 - ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ
 - ಮಾರುಕಟ್ಟೆ
 - ಖಾಸಗಿಯವರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ
 - ಇತರೆ

ಭಾಗ-3 ಉಪಸಂಹಾರ (ನಾವು ಹೇಗೆ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು)

- ಸುಧಾರಣಾ ಕ್ರಮಗಳು
- ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನ
- ಉಪಸಂಹಾರ

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯದಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪಂಚಾಯತಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಮೇಲಿನ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ವಯ ತಯಾರಿಸಿದ ``ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ`` ಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮಾಲೋಚಿಸಿ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂ.ರಾಜ್. ಇಲಾಖೆಯು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಕಪಾರ್ಟ್ (CAPART) ಹೊರಡಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಮನದಲ್ಲಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಯ ನಿಪುಣತೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು ಮತ್ತು ದಾಖಲಿಸಲಾಗುವುದು. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2006-07ರ ಗ್ರಾಮಗಳ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ತುರ್ತಾಗಿ ತಯಾರಿಸಲು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯದೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸದೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, 2006-07ನೇ ಸಾಲಿನ

ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಕನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಅಧಿನಿಯಮ 2000 ರಡಿ ವಿನಾಯಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು

ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆ, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಂತಹ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅನುಷ್ಠಾನ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವ ನಿಯಮ ಮತ್ತು ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ವಯ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ, ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಇಲಾಖೆ, ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಶೆಡ್ಯೂಲ್ ದರ ಮತ್ತು ಶೇಕಡ 10 ರಷ್ಟು ಸೇವಾ ತೆರಿಗೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ಮೀರದಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಸೇನಾ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ವಹಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಒಂದು ವರ್ಷ ದೋಷ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ನಿರ್ವಹಣಾ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಸೇನಾ ನಿಗಮ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಮುಖಾಂತರ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲಾ ಸಿವಿಲ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಳಪಡಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮೂರು ಹಂತದ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅನುದಾನ ಹಾಗೂ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅನುದಾನವನ್ನು ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಥೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸರಕು, ಕಾಮಗಾರಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಅಧಿನಿಯಮ 1999 ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂ ಸೇನಾ ನಿಗಮಕ್ಕೆ ಇದರಿಂದ ವಿನಾಯಿತಿ ಇದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ಸದರಿ ನಿಗಮವು ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಅಧಿನಿಯಮದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಫಲಕದ ಮೇಲೆ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪಡೆದ ಸಾಮಗ್ರಿ/ಕಾಮಗಾರಿ/ಸೇವೆಯ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕು. ಈ ದಾಖಲೆಯು, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಅನುಮೋದನೆಯ ವಿವರಗಳೊಂದಿಗೆ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿನಾಂಕ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ದಿನಾಂಕ ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು.

1	ಸಾಮಗ್ರಿ/ಕಾಮಗಾರಿ/ಸೇವೆಯ ಹೆಸರು	
2	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ	
3	ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದ ದಿನಾಂಕ	
4	ತಾಂತ್ರಿಕ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದ ದಿನಾಂಕ	
5	ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿನಾಂಕ	
6	ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ದಿನಾಂಕ	
7	ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ	
8	ಕರಾರು ಒಪ್ಪಂದಗಳ ಉಲ್ಲೇಖ (ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ)	

ಇದೇ ವಹಿಯಲ್ಲಿ ಹಣ ಪಾವತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ದಾಖಲಿಸಬೇಕು.

ಪಾವತಿಯ ವಿವರಗಳು

ದಿನಾಂಕ	ಬಿಲ್ ಸಂಖ್ಯೆ	ಬಿಲ್ ವಿವರ	ಪಾವತಿಸಿದ ಮೊತ್ತ	ಕೆಲಸದ ಸ್ಥಿತಿ
1	2	3	4	5

ಕಾಮಗಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಯ ಹಿರಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೈಗೊಂಡು ಗುಣಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ತಿವ್ರ ನಿಗಾ ಇಡಬೇಕು. ನ್ಯೂನತೆಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಣದ ದುರುಪಯೋಗದ ಹಾಗೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕೊರತೆ ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರ ವಿರುದ್ಧ ಶಿಸ್ತಿನ ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಳಗಿನ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಬಾಹ್ಯ ಏಜನ್ಸಿಯಿಂದಲೂ ಗುಣಮಟ್ಟದ ತಪಾಸಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

ನಮೂನೆ-2

ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ವಿವರಗಳು

ದಿನಾಂಕ	ಪರಿಶೀಲನಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಹೆಸರು, ಹುದ್ದೆ	ಷರಾ (ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ)	ನ್ಯೂನತೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಹಾರತ್ಮಕ ಕ್ರಮ	ತಪ್ಪುತಸ್ಥರ ವಿರುದ್ಧ ಕೈಗೊಂಡ ಕ್ರಮ
1	2	3	4	5

ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿ ಗುಣಮಟ್ಟದೊಂದಿಗೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕೆಳಗಿನ ನಮೂನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ, ಸಾಮಗ್ರಿ ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನದಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.

ನಮೂನೆ 3

ಕೆಲಸ/ಸಾಮಗ್ರಿ/ಸೇವೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಖರೀದಿಯ ವಿಧ	ಕೆಲಸ/ಸಾಮಗ್ರಿ /ಸೇವೆಗಳ ಹೆಸರು	ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ	ಗುತ್ತಿಗೆ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರು ವಿಳಾಸ	ಪ್ರಾರಂಭದ ದಿನಾಂಕ	ಮುಕ್ತಾಯ ಗೊಳ್ಳುವ ನರೀಕ್ಷಿತ ದಿನಾಂಕ
1	2	3	4	5	6	7

ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ಸದರಿ ಪ್ರಕಟಣಾ ಫಲಕಗಳಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ಹೆಸರು, ವಿಳಾಸ, ಯೋಜನೆಯ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ, ಕೆಲಸದ ಪ್ರಾರಂಭದ ಹಾಗೂ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ನರೀಕ್ಷಿತ ದಿನಾಂಕವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ನೀಡಿರುವ ನಮೂನೆಯಂತೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕು.

ನಮೂನೆ 4

1	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ
2	ಕೆಲಸದ ಹೆಸರು:

3	ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ
4	ಕೆಲಸದ ಗುತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ವಿಳಾಸ
5	ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ದಿನಾಂಕ
6	ಕೆಲಸ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳುವ ನರೀಕ್ಷಿತ ದಿನಾಂಕ

ಕಾಮಗಾರಿಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಸಭೆಯ ಮುಂದೆ ಪರಿಶೀಲನೆಗಾಗಿ ಇಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಜಮಾಬಂದಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

ಉಸ್ತುವಾರಿ

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಉಸ್ತುವಾರಿಯು ಹಲವಾರು ಏಜೆನ್ಸಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿ ರುತ್ತದೆ. ತಾಲ್ಲೂಕು, ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಕೆಡಿಪಿ ಮತ್ತು ಎಂಎಂಆರ್ ಮಾಸಿಕ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುವುದು. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಸರ್ಕಾರವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಿದ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಪರಿಣಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಗ್ರಾಮಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುವುದು.

ಆಡಳಿತ ಯಂತ್ರ

ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಘಟಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಸರ್ಕಾರದ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ದರ್ಜೆಯ ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರದ ಅಧೀನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ದರ್ಜೆಯ ಉಪ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಜೊತೆಗೆ 3 ಜನ ಸಹಾಯಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ (ಗ್ರಾಪ್-ಸಿ) ಇರುವರು. ಈ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಅನುದಾನದಿಂದ ಭರಿಸಲಾಗುವುದು. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಯೋಜನೆಯ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವರು. ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಉಪ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ದರ್ಜೆಯ ಒಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನಾ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಅವರ ಈಗಿರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ನೇಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಇವರು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನದಡಿ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗುವರು. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಅಧಿಕಾರಿಯ ತಾಲ್ಲೂಕು ಯೋಜನಾ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುವರು. ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ/ಕಿರಿಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್ ದರ್ಜೆಯ ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಈಗಿರುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಲಾಗುವುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಇದೊಂದು ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರೇತರರು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾ ನೀತಿಯ ಸದ್ಭಳಕೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉದ್ದೇಶಿತ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಹಾಗೂ ಫಲಶ್ರುತಿಗಳ ಸಾಧನೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಗ್ರಾಮವು ಉತ್ತಮ ಪರಿಸರ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಂತೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ-1

Scheme: **SUVARNA GRAMODAYA**

For 3,500 Population

700Households

House/Site Width-10m

N o.	Item of Work	Approximate Amount (Rs. in Lakh)	Existing Scheme	New Scheme if any suggested	Agency/ Department
1	Paving of internal Roads 4 Kms x 5mtr= 20000 Smtr 4000 cmtr=	25.00		Suvarna Grama Internal Roads	RDPR/PRE D /GP
2	Storm Water Drains/Sullage Drains	25.00	-	Suvarna Grama	RDPR/PRE D /GP
3	Water Supply	35.00	ARWS/MNP	-	RDPR/PRE D /ZP/GP
4	New Village Extension with Sites (70 Sites)	10.00	Navagrama Yojana/ Financed by Banks	-	Housing/GP
5	Housing for the poor (50 Houses)	12.50	IAY/Asraya	-	Housing/GP
6	Electricity for all Houses/ Streets	10.00	Rajeev Gandhi Vidyudhikara Yojana (Rs 9.00 Lakh)	Suvarna Grama Rs. 1.00 Lakh	KPTCL / ESCOMS/GP
7	Community Solid Waste Area & Manure pits	5.00	NREGA/ SGRY	-	TP/GP

	(2 acres of land)				
8	Household & Community Toilets	6.00 2.00	Total Sanitation Campaign	-	GP
9	Land & Water Conservation M.I. Tanks/Canals	15.00	NREGA/SGRY Minor Irrigation	-	Minor Irrigation P.R.E.D/GP
10	Watershed Development	20.00	NREGA/SGRY Watershed Development	-	Watershed Development G.I.
11	Agro Centres	2.00	Raitha Samparka Kendra	-	Department of Agriculture
12	Intensive Development of Perennial Horticulture	10.00	National Horticulture Mission	-	National Horticulture Mission
	Total:	177.50	-126.50 Other		

Scheme: SUVARNA GRAMODAYA

For 3,500 Population

700 Households

House/Site Width-10m

No.	Item of Work	Approximate Amount (Rs. in Lakh)	Existing Scheme	New Scheme if any suggested	Agency/ Department
			Departments Suvarna Grama		
1	Agro	10.00	NREGA/	-	Forest

3	Forestry		SGRY		Department (social Forest Division) G.P	
14	Cattle Breeding Services	5.00	SGSY	-	Animal Husbandry Department of ZP	
15	Sericulture Promotion & Reeling Units	5.00	SGSY	-	Department of Sericulture of Zilla panchayat	
16	Additional Anganwadis in different localities	10.00		Suvarna Grama	Taluk Panchayat (Women and Child Development)	
17	Additional Primary Schools/ Class Rooms	10.00	Sarva Shiksha Abhiyana	-	Grama Panchayats and SDMCs	
18	High Schools	10.00	XII Finance Commission Development Grants	-	Taluk Panchayat (Education Department)	
19	Technical training Centres	20.00	-	Suvarna Grama	Taluk Panchayat	
20	Primary Health Services & (sub Centre)	5.00	NRHM IPP	-	NRHM	Taluk Panchayat
21	Non-agriculture Employment	50.00	SGSY	-	ZP/SGSY	

	t (Rural-Business-Hubs)					
2	Community Development		Public Library	Suvarna Grama	Zilla Panchayat Dept. Public Library	Existing school building s/youth clubs can be utilized for other activities
2	Community Hall	15.00				
2	Rural Library	5.00	NREGA/SGRY	-	NREGA/SGRY/ GP	
	Play Ground	2.00				
2	Consultancy, IEC, etc	4.00		Suvarna Grama		
	Total:	151.00	102.00 Other Departments 49.00 Suvarna Grama			

ABSTRACT- (Rs. in Lakh)

		Other Departments	Suvarna Grama	Total
Page 1	1	126.50	51.00	177.50
Total				
Page 2	2	102.00	49.00	151.00
Total				
Total P1+P2		228.50	100.00	328.50

ಅನುಬಂಧ-2

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ

ಗ್ರಾಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾಹಿತಿ:

- ಗ್ರಾಮ-
- ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ-
- ತಾಲ್ಲೂಕು-
- ಜಿಲ್ಲೆ-

- ಜನ ಸಂಖ್ಯೆ- ಗಂಡು.....ಹೆಣ್ಣು.....ಒಟ್ಟು.....
- ಕೆಲಸಗಾರರು- ಗಂಡು.....ಹೆಣ್ಣು.....ಒಟ್ಟು.....
- ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ-ಗಂಡು.....ಹೆಣ್ಣು.....ಒಟ್ಟು.....
- ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು:
- ಬಡತನ ರೇಖೆಗಳಿಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು:
 - ವಾಸದ ಮನೆಗಳು:
 - ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳು:
 - ಒಟ್ಟು ಕಟ್ಟಡಗಳು:
- ಭೌಗೋಳಿಕ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ: ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
- ಸಾಗುವಳಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ: ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
- ಗ್ರಾಮ ರಾಣಿ: ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
- ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ: ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
- ತಾಲ್ಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ದೂರ:
- ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ದೂರ:

ವಿ.ಸೂ: ಮಹತ್ವದ ಎಲ್ಲ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಭೌತಿಕ ಪರಿಸರವನ್ನು ಮೇಲ್ದರ್ಜೆಗೇರಿಸುವುದು:

ಗ್ರಾಮದ ಒಳ ರಸ್ತೆ- ಬೀದಿಗಳಿಗೆ ಹಾಸನ್ನು ಹಾಕುವುದು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಒಳರಸ್ತೆ/ಬೀದಿ ಹೆಸರು *	ಉದ್ದ (ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ)	ಈಗಾಗಲೇ ಹಾಸನ್ನು ಹಾಸಿರುವ ಉದ್ದ (ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ)	ಬಾಕಿ ಹಾಸು ಹಾಕಬೇಕಿರುವ ಉದ್ದ (ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ) (3-4)	ಡಾಂಬರೀಕರಣ/ ಸಿ.ಸಿ.ರಸ್ತೆ/ಕಲ್ಲು ಹಾಸು	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)
1	2	3	4	5	6	7
1						
ಒಟ್ಟು						

* ಪ್ರತಿ 100 ಮೀ. ಗೆ ಕನಿಷ್ಠ 10 ಮನೆಗಳು/ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಬೀದಿಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ವಿ.ಸೂ. ಮೇಲಿನ ಗ್ರಾಮದ ಎಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳಿರುವ ಒಂದು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಲಗತ್ತಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ರಸ್ತೆಗೆ ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಬೇಕು. ಈ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚರಂಡಿ ಹಾಗೂ ಬಚ್ಚಲು ನೀರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಪೈಪುಗಳ ಹಾಗೂ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಬಣ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಬೇಕು.

ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಒಳರಸ್ತೆ/ಬೀದಿ ಹೆಸರು *	ಉದ್ದ (ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ)	ಈಗಾಗಲೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಚರಂಡಿ/ಪೈಪುಗಳ ಉದ್ದ (ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ)	ಬಾಕಿ ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾದ ಚರಂಡಿ/ಪೈಪುಗಳ ಉದ್ದ (ಮೀ. ಗಳಲ್ಲಿ) (3-4)	ಮಾದರಿ	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)
1	2	3	4	5	6	7
1						
ಒಟ್ಟು						

2						
ಒಟ್ಟು						

ವಿ.ಸೂ:-ರಸ್ತೆಗಳಲ ಅಗಲ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಬಿದ್ದ ಮಳೆ ನೀರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಹರಿದು ಹೋಗುವಂತೆ U ಆಕಾರದ ಚರಂಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು. ಬಚ್ಚಲು ನೀರನ್ನು ಹೊರಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ಪಿವಿಸಿ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಎರಡನ್ನೂ ಕೈಗೊಂಡ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಚರಂಡಿ ಹಾಗೂ ಪೈಪುಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತ:ಖ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಪೂರೈಕೆ:

ಹಾಲಿ ಇರುವ ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಉಪಯೋಗ 'ದಲ್ಲಿರುವ ಸಂಖ್ಯೆ	ನೀರು ಪೂರೈಕೆ ಪ್ರಮಾಣ (ಲೀಟರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)
1	ಕೈಪಂಪು ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ		
2	ಕಿರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ		
3	ಕೊಳವೆ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಯೋಜನೆ		
4	ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳು		
5	ಇತರೆ ಮೂಲಗಳು		
ಒಟ್ಟು			

ದೂರೆಯುತ್ತಿರುವ ಎಲ್.ಪಿ.ಸಿ.ಡಿ (ಒಟ್ಟು/ಜನಸಂಖ್ಯೆ)

ಕೊರತೆ (ಎಲ್‌ಪಿಸಿಡಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕೊರತೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸಿದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು/ ಯೋಜನೆ	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ
1		
2		

ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆ ನಿರ್ಮಾಣ:

- ನಿವೇಶನ ರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳು-ಬಿಪಿಎಲ್.....ಎಪಿಎಲ್.....ಒಟ್ಟು.....
- ಮನೆ ರಹಿತ ಕುಟುಂಬಗಳು-ಬಿಪಿಎಲ್.....ಎಪಿಎಲ್.....ಒಟ್ಟು.....
- ಹೊಸ ಬಡಾವಣೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಭೂಮಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ-ಎಕರೆ.....ಗುಂಟೆ.....
- ಭೂಮಿ ಖರೀದಿಗಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ ರೂ.....
- ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಗಾಗಿ ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ ರೂ.....
- ಒಟ್ಟು ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ ರೂ.....
- ಎಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವ ನಿವೇಶನಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವುದು. ಅದರಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ ರೂ.....

ವಸತಿ:

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೋಜನೆ	ಅರ್ಹ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮನೆಗಳು	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
1	ಆಶ್ರಯ		
2	ಡಾ: ಅಂಬೇಡ್ಕರ್		
3	ಇಂದಿರಾ ಆವಾಸ		

4	ಇತರೆ*		
ಒಟ್ಟು			

* ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರನ್ನು ನೀಡುವುದು- ಮೀನುಗಾರರು, ನೇಕಾರರು, ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ

ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ-ಮನೆಗಳು/ಕಟ್ಟಡಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಮನೆಗಳು/ಕಟ್ಟಡಗಳು	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಮನೆ/ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರದ ಮನೆ/ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಮನೆಗಳು		
2	ಸಮುದಾಯ ಕಟ್ಟಡಗಳು		
3	ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಟ್ಟಡಗಳು		
ಒಟ್ಟು			

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆದ ಕುಟುಂಬಗಳು	ಇನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯದ ಕುಟುಂಬಗಳು
1	ಭಾಗ್ಯ ಜ್ಯೋತಿ		
2	ಕುಟೀರ ಜ್ಯೋತಿ		
3	ಇತರೆ		
ಒಟ್ಟು			

ಹಾಲಿ ಇರುವ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಇನ್ನು ಅಳವಡಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ಬೀದಿ ದೀಪಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ (ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ)

ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳು

- ಗ್ರಾಮದ ಒಳಗಿರುವ ತಿಪ್ಪೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
- ತಿಪ್ಪೆಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಭೂಮಿ-ಎಕರೆ.....ಗುಂಟೆ.....
- ಭೂಮಿ ಖರೀದಿಸಲು ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ

ಶೌಚಾಲಯಗಳು

- ಒಟ್ಟು ಕುಟುಂಬಗಳು
- ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿದ ಕುಟುಂಬಗಳು
- ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಬೇಕಾದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಎಪಿಎಲ್.....ಬಿಪಿಎಲ್.....ಒಟ್ಟು.....
- ಬೇಕಾದ ಮೊತ್ತ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ
- ಹಾಲಿ ಇರುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
- ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಸಾಮೂಹಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ
- ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ

ಭೂ ಅಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು:

ಭೂಸಾರ ಮತ್ತು ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ:

- ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ
- ಹನಿ ನೀರಾವರಿ

ಈ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಮಗಳು ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾವಾರು ಕಾಮಗಾರಿ ಮತ್ತು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು

- ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ : ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು
- ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೈಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶ : ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳು
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶ:

1. ಕ್ಷೇತ್ರ :
2. ಚೆಕ್ ಡ್ಯಾಂ/ಬಾಂದಾರಾಗಳು
3. ಇಂಗು ಕೆರೆಗಳು
4. ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆ
5. ಹಾಲಿ ಇರುವ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
6. ಭೂಮಿ ಸಮತಟ್ಟು ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳು
7. ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು
8. ಹನಿ ನೀರಾವರಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು
9. ತುಂತುರು ನೀರಾವರಿ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು
10. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ.

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು- ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದು.

- ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
- ಆ) ಸಮಗ್ರ ಬೆಳೆ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವುದು
- ಆ) ಬೆಳೆ ವಿಧಾನ, ಭೂಮಿ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಅಂಕಿ-ಅಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಇ) ಕಿಸಾನ್ ಮೇಳ, ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೇಳ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು
- ಈ) ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ರಕ್ಷಣೆ
- ಉ) ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಳೆ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವುದು
- ಊ) ಆಧುನಿಕ ಕೃಷಿ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳ ಅಂದಾಜು ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ

- ಬೀಜ, ಗೊಬ್ಬರ, ಕೀಟನಾಶಕಗಳಂತಹ ವಿವಿಧ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು, ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪೂರೈಕೆ
- ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು ಪೂರೈಕೆಯಾಗುವಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸಾಲ

- ಅ) ವಿವಿಧ ರೈತರ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಸಾಲ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು
- ಆ) ಸಾಲ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವುದು.
- ಇ) ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಸಾಲ ಒದಗಿಸುವುದು
- ಈ) ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸುವುದು

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಆ) ದಾಸ್ತಾನು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಣೆ

ಆ) ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

ಇ) ಕೃಷಿ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು

ತೋಟಗಾರಿಕೆ- ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆ ಕುರಿತು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಯತಾರಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾವಾರು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

- ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು
- ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಬಹುದಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಬೆಳೆ ಹೆಸರು	ಕ್ಷೇತ್ರ	ಬೇಕಾದ ಸಸಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಹನಿ ನೀರಾವರಿ	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ

- ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಸಿಗಳು ಹಾಗೂ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹೆ ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ-ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕುರಿತು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾವಾರು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

- ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ತೋಟ ಅರಣ್ಯೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು.
- ಇಂಧನ, ಮೇವು ಮತ್ತು ಮರಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಪ್ರಚುರಗೊಳಿಸುವುದು
- ಹೊಂಗೆ, ಜಡೋಪಾ, ಬೇವು ಮುಂತಾದ ಬಯೋ-ಡೀಸೆಲ್ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಲು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ನರ್ಸರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ/ತೋಟಗಾರಿಕಾ/ಔಷಧ ಸಸ್ಯಗಳ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ವಿತರಿಸುವುದು
- ಈ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸುವುದು

ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ- ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾವಾರು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

- ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಸ್ವಸಹಾಯ/ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು
- ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದಕ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು
- ಹಾಲು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು
- ಹಾಲು ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು

ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ- ಆಯಾ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವೆನಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಯೋಜನಾವಾರು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

- ಕೋಳಿ, ಕುರಿ, ಮೇಕೆ, ಹಸು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ತಳಿವರ್ಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು, ಸ್ಥಾಪನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಪಶು ಆಹಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು.
- ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಶು ವೈದ್ಯಕೇಂದ್ರ, ಕೃತಕ ಗರ್ಭಧಾರಣಾ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ನಿರ್ವಹಣೆ.
- ಪಶುಪಾಲನೆ, ಸಾಂಕ್ರಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು.
- ಕೋಳಿ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು, ಉತ್ತಮ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದು.
- ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.

- ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ.
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.

ರೇಷ್ಮೆ- ರೇಷ್ಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದು.

- ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಜಮೀನುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.
- ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಸಲು ರೈತರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುವುದು.
- ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಹಾಯ ಹಾಗೂ ಪರಿಕರಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದು.
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೆರವು.

ಮಾನವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ಶಿಕ್ಷಣ:

ಅಂಗನವಾಡಿಗಳು:

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಅಂಗನವಾಡಿ ಹೆಸರು	ಪ್ರಯೋಜನ ಪಡೆಯುವ				ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ ಇದೆಯೇ ?	ಇಲ್ಲದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಅನುದಾನ
		0-3 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು	3-6 ವರ್ಷದ ಮಕ್ಕಳು	ಗಿರ್ಲಿಬೀಣಿಯರು	ಬಾಣಂತಿಯರು		

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು:

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶಿಕ್ಷಕರು		ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಾಲಾ ಕೋಣೆಗಳು	ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ	ನೀರು ಪೂರೈಕೆ	ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೌಲಭ್ಯ	ಆಟದ ಮೈದಾನ	ಗ್ರಂಥಾಲಯ	ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ	ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು
			ಮಂಜೂರಾದ ಹುದ್ದೆಗಳು	ಹಾಲಿ ಇರುವ									

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು	ನಿರ್ಮಿಸಲು/ಪೂರೈಸಲು ಬೇಕಾದ ಮೊತ್ತ											
		ಶಾಲಾ ಕೋಣೆಗಳು	ಬೇಕಾದ ಮೊತ್ತ	ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ	ನೀರು ಪೂರೈಕೆ	ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಆಟದ ಮೈದಾನ	ಗ್ರಂಥಾಲಯ	ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ	ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು			

ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳು

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಶಾಲೆಯ ಹೆಸರು	ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಶಿಕ್ಷಕರು		ಹಾಲಿ ಇರುವ ಶಾಲಾ ಕೋಣೆಗಳು	ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ	ನೀರು ಪೂರೈಕೆ	ಶೌಚಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ	ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸೌಲಭ್ಯ	ಆಟದ ಮೈದಾನ	ಗ್ರಂಥಾಲಯ	ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ	ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು
			ಮಂಜೂರಾದ ಹುದ್ದೆಗಳು	ಹಾಲಿ ಇರುವ									

2	BPO/ಕಾಲ್ ಸೆಂಟರ್ ತರಬೇತಿ			
3	ಇತರೆಸೇವಾ ವಲಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (ಹೆಸರಿಸಿ)			
4	ಉತ್ಪಾದನಾ ವಲಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು (ಹೆಸರಿಸಿ)			
	ಒಟ್ಟು			

ಈ ಖಾಸಗಿ ವಲಯದವರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ತಾಂತ್ರಿಕ ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವುದು. ಅನುದಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡುವುದು.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು:

- ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕ, ANM ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಅರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ
- ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು, ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪೂರೈಕೆ, ಬೇಕಾಗುವ ಮೊತ್ತ
-
- ಆರೋಗ್ಯ ಜಾಗೃತಿ ರ್ಯಾಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸುವುದು
- ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾರಣಾಂತಿಕ ರೋಗಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಅವುಗಳ ನಿರ್ಮೂಲನೆಗೆ ಕ್ರಮ, ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ
- ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗಳ ಮಾಹಿತಿ, ಸುರಕ್ಷಿತ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಹೆರಿಗೆಗೆ ಕ್ರಮ
- ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಶಿಶು ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತು
- ರೋಗ ನಿರೋಧಕ ಸೇವೆಗಳ ಪೂರೈಕೆ
- ಎಎನ್ ಎಂ, ಸೂಲಗಿತ್ತಿಯರ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಅರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿ
- ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಚಾರ-ಮದುವೆಯ ಸರಿಯಾದ ವಯಸ್ಸು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕ ಕುಟುಂಬದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ
- ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ಔಷಧಿ, ಉಪಕರಣಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಮರ್ಪಕ ಪೂರೈಕೆ
- ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
- ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ

ಕೃಷಿಯೇತರ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಮಾರ್ಗಗಳು:

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಬೇಕಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೆರವು ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಬೇಕಾದ ಅನುದಾನ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

- ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಮತ್ತು ಅರೆ ಉದ್ಯೋಗ ಹೊಂದಿರುವ ವಿದ್ಯಾವಂತ ಅಕ್ಷರಸ್ಥ ಯುವಕರ ಮಾಹಿತಿ
- ತಾಲ್ಲೂಕು/ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಉಡುಪು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳು, ಸರಳ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್ ಮತ್ತು
- ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸೇವೆಗಳು, ಚರ್ಮಗಾರಿಕೆ, ಅಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳು, ಡಾಟಾ ಎಂಟ್ರಿ ಸೇವೆಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ
- ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಒದಗಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಅಂದಾಜಿಸುವುದು

- ಖಾಸಗಿ ವಲಯದೊಂದಿಗೆ ಒದಂಬಡಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- ಖಾಸಗಿ ಉದ್ಯಮದಾರರಿಗೆ ಕೈಗಾರಿಕೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ನೀಡುವುದು
- ಮತ್ತು ವಿದ್ಯುತ್ ಒದಗಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳ ಸಹಾಯಧನವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು
- ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು
- ಕಚ್ಚಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಪೂರೈಕೆ
- ಗುಣಮಟ್ಟ ನಿಯಂತ್ರಣ
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ನೆರವು
- ವಿಮಾ ಸೌಲಭ್ಯ
- ಅನುದಾನದ ಅವಶ್ಯಕತೆ

ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ:

ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾರು ಅನುದಾನದ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕು.

- ಯುವಕ/ಯುವತಿ ಮಂಡಳಿಗಳು, ಮಹಿಳಾ ಮಂಡಳಿಗಳು, ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳು, ಸ್ತ್ರೀಶಕ್ತಿ
- ಗುಂಪುಗಳು, ಇಂತಹ ಗುಂಪುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿ, ಅವುಗಳ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿ ಸಮುದಾಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಲು ಯೋಚಿಸುವುದು.
- ಇಂತಹ ಹೊಸ ಗುಂಪುಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ, ರಚನೆ
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ, ಕುಟುಂಬ ಯೋಜನೆ ಪ್ರಚಾರ, ಸಾಕ್ಷರತೆ, ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕುರಿತು ಜಾನಪದ
- ಮಾಧ್ಯಮ ಬಳಸಿ ಪ್ರಚಾರ
- ಕ್ರೀಡೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಮಹತ್ವದ ದಿನಗಳಂದು ಯುವಜನ ಮತ್ತು ಕ್ರೀಡಾ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು
- ಸಂಘಟಿಸುವುದು.
- ಜಾತ್ರೆ ಹಬ್ಬದ ದಿನಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು.
- ಮೇಲಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ
- ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ ಏಕತಾ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು
- ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯ	ಅಂದಾಜು ಮೊತ್ತ
1	ಕ್ರೀಡಾ ಮೈದಾನ	
2	ಬಯಲು ರಂಗಮಂದಿರ	
3	ಗ್ರಂಥಾಲಯ	
4	ಸಮುದಾಯ ಭವನ	
5	ಯುವಕ ಕೇಂದ್ರ	
6	ಇತರೆ	
	ಒಟ್ಟು	

ಘೋಷ್ವಾರ್

ಗ್ರಾಮದ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಅನುದಾನ

(ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಚಟುವಟಿಕೆ/ ಕಾಮಗಾರಿ	ಬೇಕಾ ಗುವ ಅನುದಾನ	ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಗಳಡಿ ಒದಗಿಸಲಾಗುವ ಅನುದಾನ		ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಒದಗಿಸುವ ಅನುದಾನ	ಒಟ್ಟು ಅನುದಾನ
			ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಅನುದಾನ		

ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿಗಳು

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ 2006-07		
ಗ್ರಾಮದೊಳಗಿನ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸುವ ವಿವಿಧ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೊತ್ತದ ವಿವರ		
ಕ್ರ. ಸಂ.	ಕಾಮಗಾರಿ ಹೆಸರು	ಕಾಮಗಾರಿ ಮೊತ್ತ ಪ್ರತಿ ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)
1	ನೀರು ಸರಬರಾಜು	3.90
2	ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಹಾಗೂ ಬಚ್ಚಲು ನೀರಿನ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣ	2.90
3	ಡಾಂಬರು ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ	7.35
4	ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಾಣ	9.90

ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮೋದಯ									
ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿ									
ಸಂ.	ವಿವರ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಉದ್ದ	ಅಗಲ	ಆಳ	ಪರಿಮಾಣ	ಘಟಕ	ದರ	ಮೊತ್ತ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ
1	ಕೊಳವೆ ಸಾಲುಗಳಿಗಾಗಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆದು ಕಂದಕ ಮಾಡುವುದು, ಅಗೆದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಕಂದಕದ ದಡದಲ್ಲಿ 50 ಮೀ. ಗಳನ್ನು ಮೀರದ ಸಾಗಣೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕುವುದು, ಊರೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತಡೆಗಳನ್ನು (ಹಲಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು) ಒದಗಿಸಿ ಅನಿಸುವುದು, ಅಪಾಯ ಸೂಚಕ ಕೆಂಪು ದೀಪಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ವೀಕ್ಷಕ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿ 100 ಮೀಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು								
2	ನೀರು ಸರಬರಾಜು	1	1000	0.30	0.90	270.00	ಘ.ಮೀ.	50.00	13500.00
3	ರಸ್ತೆಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕೊಳವೆ ಹಾಕುವ ಕಂದಕಗಳಿಗಾಗಿ ಅಗೆಯುವುದು ಮತ್ತು ಅಗೆದ ಮಣ್ಣನ್ನು	67	3	0.60	0.90	108.54	ಘ.ಮೀ	71.00	7706.00

	ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಜಾಗ 'ಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಿ ರಾಶಿ ಹಾಕುವುದು. ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ								
4	ಪಾಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತುನಲ ಗಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಣ್ಣನ್ನು 50 ಮೀ. ಸಾಗಣೆ ದೂರದಿಂದ ತಂದು ಹಾಕಿ 15 ಸೆ.ಮೀ. ದಪ್ಪದ ಪದರ ಗ 'ಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ನೀರೆರೆದು ತಟ್ಟುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ	Qty.as in 1.(1+2)			378.54	ಫಾ.ಮೀ.	25.00	9464.00	
5	ಪಿವಿಸಿ ಕೊಳವೆಗ 'ಳನ್ನು (6 ಕೆ.ಜಿ. ಚದರ ಸೆ.ಮೀ.ಗ) ಒದಗಿಸಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು ಕಂದಕದೊಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಿ ಅವುಗ 'ಳನ್ನು ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತೆ ಜೋಡಿಸುವುದು, ಸೇರಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜೋಡಿಸುವುದು, ಕೊಳವೆಗಳ ಸುತ್ತಲು 15 ಸೆ.ಮೀ. ದಪ್ಪದ ವರೆಗೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿಗಾಗಿ	1	1000		1000.00	ಮೀ.	279.00	279000.00	
6	ಒತ್ತಡ ರಹಿತ	67	3		201.00	ಮೀ.	350.00	70350.00	

	300 ಮಿ.ಮೀ. ವ್ಯಾಸದ ಆರ್ ಸಿಸಿ ಕೊಳವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ನಿಯೋಜಿತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 1:2 ಪ್ರಮಾಣದ ಸಿಮೆಂಟ್ ಗ ರಾಯಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸುವುದು, ಜಲಸಂಸ್ಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ								
7	ವಿಶಿಷ್ಟ ಜೋಡಣೆಗ ಳು ಹಾಗೂ ವಾಲ್ವ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಶೇ. 5 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸೇರಿಸುವುದು								9980.00
ಒಟ್ಟು									390000.00

ಚರಂಡಿ ನಿರ್ಮಾಣದ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿ									
ಸಂ.	ವಿವರ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಉದ್ದ	ಅಗಲ	ಆಳ	ಪರಿಮಾಣ	ಘಟಕ	ದರ	ಮೊತ್ತ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ
1	ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಚರಂಡಿಗಳಿ ಗ ಾಗಿ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅಗೆಯುವುದು	2	1000	0.40	0.30	240.00	ಘ.ಮೀ.	50.62	12149.00
2	ರಸ್ತೆ ಬದಿ ಚರಂಡಿಗಳಿಗೆ ಸರಳು ರಹಿತ 1:2:4 ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ನ್ನು ಒದಗಿಸಿ 1:3 ಸಿಮೆಂಟ್ ಗ ರಾಯಲ್ಲಿ ಮಡ್ಡಿ ಮಾಡುವುದು ಜಲಸಂಸ್ಕರಣಾ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೆಲಸಗ ಳನ್ನು ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಾಡುವುದು.	2	1000	0.95	0.050	95.00	ಘ.ಮೀ.	2918	277210.00

ಇತರೆ	641.00
ಒಟ್ಟು	290000.00

ಡಾಂಬರು ರಸ್ತೆಯ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿ									
ಸಂ.	ವಿವರ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಉದ್ದ	ಅಗಲ	ಆಳ	ಪರಿಮಾಣ	ಘಟಕ	ದರ	ಮೊತ್ತ ರೂ.ಗಳಲ್ಲಿ
1	ಗ್ರೇಡ್ 2 ಖಡೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹರಡುವುದು ಗ್ರೇಡ್ ಮಾಡುವುದು, ಸಮಮಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು 8 ರಿಂದ 10 ಟನ್ ತೂಕದ ರೋಲರ್ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೇಡ್ ಮತ್ತು ಕೆಂಬರ್ ಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಸಂದುಗಳನ್ನು ತುಂಬುವುದು.	1	1000	3	0.075	225.00	ಘ.ಮೀ	912.00	205200.00
2	ಗ್ರೇಡ್ 3 ಖಡೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಹರಡುವುದು ಗ್ರೇಡ್ ಮಾಡುವುದು, ಸಮಮಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು 8 ರಿಂದ 10 ಟನ್ ತೂಕದ ರೋಲರ್ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೇಡ್ ಮತ್ತು ಕೆಂಬರ್ ಗಳಿಗೆ	1	1000	3	0.075	225.00	ಘ.ಮೀ	1041.00	234225.00

	ಸರಿಯಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಸಂದುಗ ಳನ್ನು ತುಂಬುವುದು.								
3	PMC & Seal Coat	1	1000	3.00		3000.00	ಚ.ಮೀ	97.00	291000.00
									730425.00
ಇತರೆ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗಾಗಿ									4575.00
ಒಟ್ಟು									735000.00

ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಪೇವ್‌ಮೆಂಟ್ ಅಂದಾಜು ಪಟ್ಟಿ									
ಸಂ.	ವಿವರ	ಸಂಖ್ಯೆ	ಉದ್ದ	ಅಗಲ	ಆಳ	ಪರಿಮಾಣ	ಘಟಕ	ದರ	ಮೊತ್ತ ರೂ. ಗಳಲ್ಲಿ
1	ಗ್ರೇಡ್ 2 ಖಡೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನು ಒದಗಿ ಸುವುದು ಹರಡುವುದು ಕಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು, ಸಮಮಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು 8 ರಿಂದ 10 ಟನ್ ತೂಕದ ರೋಲರ್ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರೇಡ್ ಮತ್ತು ಕೆಂಬರ್ ಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಮತ್ತು ಸಂದು ಗಳನ್ನು ತುಂಬುವುದು	1	1000	3	0.075	225.00	ಘ.ಮೀ.	912.00	205200.00
2	ರಸ್ತೆಯ ಪೇವ್ ಮೆಂಟ್ ಗಾಗಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ 1:2:4 ಒದಗಿಸಿ ಹಾಕುವುದು (ನಲವತ್ತು ಮೀ.ಮೀ. ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಗಾತ್ರದ ಗ್ರಾನೈಟ್ ಅಥವಾ ಟ್ರಾಪ್ ಕಲ್ಲಿನ ಜಲ್ಲಿಯನ್ನೊಳ ಗೊಳಡಂತೆ) ಪದರ ಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ	1	1000	3	0.100	300.00	ಘ.ಮೀ.	2612.00	783600.00

ತಟ್ಟಿ ಜಲ ಸಂಸ್ಕರಣ ಮಾಡುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು									
									988800.00
ಇತರ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗಾಗಿ									120.00
ಒಟ್ಟು									990000.00